Adana Sıkıyönetim Komutanlığı itiraf'ı ihbar kabul etti

Bir soruşturma daha!

YAZISI 6.SAYFADA

Aydınlık

Kuruluş yılı: 1921
Kurucusu: ŞEFİK HÜSNÜ

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

PERŞEMBE 21 AĞUSTOS 1980
10 LİRA

YARIN: Silahların odasında saklandığı MHP yöneticisi kimdi?

YENİ ÇARLAR ÇEKOSLOVAKYA'YI 12 YIL ÖNCE İŞGAL ETMİŞTİ

Bayrağı düşürmeyecekler

ÇEK HALKI: "POLONYA İŞÇİSİNİN YOLUNDAYIZ"

20 Ağustos 1968. Sovyet tankları Çekoslovakya topraklarını çiğniyor. Çocuklar, kadınlar dahil, Prag halkı yollara dökülmüş. Önce bir şaşkınlık, sonra hiddet... Taş atıyorlar Rus tanklarına. Çek bayrakları çıkıyor evlerden. Çek bayrakları kanlanıyor. 18 yaşında bir Rus askeri Prag sakinleri ile konuşuyor: "Ben buraya isteyerek gelmedim ki... Beni niye sevmediğinizi biliyorum."

12 yıl oldu Rus tankları Çekoslovakya'ya gireli. "Normalleştirme" hâlâ sürüyor. Ama 12 yılda çok şey oldu. Yasa 77 doğdu, büyüdü, gelişti.

Şimdi Polonya işçi sınıfı ayaklandı. Yasa 77'nin dün yayınlanan bildirisi, Gdansk grevcilerini destekliyor. "Biz de birgün böyle ayaklanacagız" diyor Çek halkı, "Polonya işçisinin yolundayız".

1968 yazında Prag'da direniş vardı. Rus tanklarının önüne bağrını açarak dikilen genç Çekoslovakyalılar vardı. Caddelere, paletlerin önüne korkusuzca atılan genç kızlar, analar vardı.

Çek halkı yenik düştü, çünkü yöneticileri daha ilk anda teslim olmuştu. Ama Praglılar bayrağı düşürmediler yere. Bayrak, özgürlüğün ve bağımsızlığın bayrağı bugün de yükseklerde!

"Biz de bir gün böyle ayağa kalkacağız!"

Polonya'da grevler çığ gibi büyüyor

KOR: "Grevci sayısı 130 bine ulaştı"

Haberi 3. sayfada

● 1 Nisan 1978 tarihinde Eczacılık Fakültesine bombayı Arif Görünmez, Ahmet Doğan Ataman, Dursun İnce attılar

MİLLİYETÇİLİKTE, MÜSLÜMANLIKTA BU DA MI VAR!

MHP Merkezindeki adam itiraf'a devam ediyor

22

Aydınlık

Gasp için girdikleri evin kızlarına tecavüz ettiler

● Emek Nokta Kıraathanesi Emek Bölge Şefi Nidai Seven ve Mehmet Berk tarafından tarandı ●

Nenehatun Yurdunun boşaltılması için imza toplayan Emek muhtarının evini AİTİA'dan Ahmet Gömlekçigil ve Armağan Yılmaz bombaladı

İbrahim Bozkurt'un gerçek katili Hanifi Tokgöz olmadığı halde, Selahattin Arpacı baskı yaparak cinayeti onun üzerine yıktı. Çünkü Hanifi'nin desteği yoktu

Yazısı 6. sayfamızda

İTİRAF için ne diyorlar?

CHP Antalya Milletvekili
ÖMER BUYRUKÇU:
"Koca CHP'nin yapamadığı..."

"Koca CHP'nin yapamadığını siz yaptınız. Tebrik ederim. Bu olay, AP'nin MHP ile işbirliği yaptığına yeni bir örnektir."

CHP İstanbul Milletvekili HİKMET ÇETİN:
"CHP olarak neler yapabilirdik?"

"Aydınlık, itiraf yayınıyla büyük iş başardı. Esasen bu tip itirafları ve gizli kalmış olayları aydınlatmada Aydınlık ustalaştı. Biz CHP olarak bu konuda neler yapabilirdik, onu düşünüyorum. Ayrıca davadan dönen MHP'lilerin neden diğer gazetelere gitmeyip de Aydınlık'a gittikleri hayli düşündürücü."

İLHAN SELÇUK: "Çok büyük gazetecilik başarısı"

(Devamı S. 6 Sü. 5'te)

içten geldiği gibi

NİMET ARZIK

TRT' nin çocuğunun reorganizasyonu

TRT'nin çocuğu, Genel Müdür Doğan Kasaroğlu, fol yok yumurta yok iken, TRT'nin, Yönetim Kurulu salonunda, basın toplantısı yapıyordu. Duvarda, bir TRT şeması uzanıyordu, savaş planı gibi. Masa uzundu, koltuklar kırmızı.

Renkli izlemişti Yönetim Kurulu, Olimpiyatları ve Mişa'nın gözyaşlarını. Yaaa, onlar renkli televizyonlarla görgülenirken, siz öyle görgüsüz kalın, yaaaa!...

Oda, tam bir yönetim kurulu odasıydı.

Yatırım adamı Doğan Kasaroğlu'ndan, her zamanki gibi sevecenlik damlıyordu. Bir leğen sürseniz, taşardı sevecenlik... Ama kimse sürmüyordu.

Gazetecilerle, abi-kardeş, "ciğim, cığım" diye konuşuyordu. Manen sıvazlıyordu herkesi.

Adetidir. Şirindir de. İnandırır.

Fazla sıkışırsa:

– Bende, insan sevgisi çoktur, diye gözünüzü de yaşartır!.

TRT'nin çocuğu, babası TRT'yi organize etmek peşindeydi. Çocukları moda, çağdaş deyimle selamladı:

"Selam çocuklar"...

İşin en ilginç tarafı bu kadardı. Sonradan fasaryaya geçilecekti. Bir kuruluşun başındaki, durmadan kuruluşunun kusurlarından şikayet ederse, o tantana ve fasaryadır...

Modern...

"Modern işletmecilik"...

"Şişkin kadrolar"...

"Gereksiz kademeler",

"On altı yıllık aksamanın onarımı (hem de altı ayda!)

"Görev ve yönetmelik değişiklikleri"...

Bizim çocuklar genç ve coşkulu. Hemen hemen can kulağıyla dinliyorlardı.

Ve gerçek

Fasaryaydı bunlar, fasaryanın dik alası. Bir kez temel prensiplerde, kaba kaba çatlaklar vardı:

TRT ne özerk olabilirdi, ne yansız... Çünkü parayı veren düdüğü çalardı.

Kendi yağıyla kavrulacak kuruluş değildi TRT. Parayı da hükümetler veriyordu.

Sonra yapısından ötürü, ne tarafsız olabilirdi ne de özerk... Her zaman, genel müdürleri, iktidarlar seçmişti. Hükümet bir de, üç kişi daha yolluyordu yönetim kuruluna... Eeee?...

– Hiç siz bukalemun gördünüz mü?...

– Neden soruyorsun?...

– Şu anda demiyeceğim...

... Ve Genel Müdür konuşuyordu. Partilerin baskısından, kadroların ağırlığından, her şeyden, sizden benden fazla yakınıyordu.

Rahattı Yönetim Kurulu salonu. Hele yakınmak için büsbütün rahat!...

Benim anladığım şu reorganizasyon kavramından şu... özel sözlüğüme baktım.

Özel sözlüğümde şu yazılıydı: Reorganizasyon diye, gerçekten fazla şişirilmişliği dağıtacaklar, insanları, oraya buraya postalayarak ve Danıştay kapısını, reorganizasyon tıkacıyla, kapatacaklar.

Kendi kadrolarını, daha tumturaklı yerleştirecekler.

Ve bunun gibi..

Yalnız, kadro şişkinliğinden bunca yakınan TRT'nin öz be öz çocuğu, bir Genel Müdür, bir yardımcı yerine, nasıl dört yardımcı tutar öz özüne?...

– Yani dört Genel Müdür Yardımcısı mı?

– Evet!... Ben gene kırk yardımcı atanmamasına şaştım... Yardımcılarının sayısını artırmak, merkezi otoriteyi artırır ancak... Bu kadarcığını hâlâ belleyemediniz mi?...

Bir de Hasılat Dairesi kurulmuş TRT'de... Yani hangi hasılat... "Zarar hasılatı mı"?...

Vefasız kardeşim

Ey vefasız kardeşim, TRT'nin çocuğu, Doğan Kasaroğlu, söylediklerinin tekini nasıl ciddiye alayım?

Sana TRT hakkında, bildiğin bir öyküyü anımsatayım da, sen bile TRT'nin hali pür melaline katıla katıla gülersin... Eğer çatık sekreterlerinin yanında, gülmeyi unutmamışsan!...

Yazık adam Urfalıydı. Önemli bir yeri yoktu TRT'de. Çiğ köftesiz yapamıyordu. Çiğ köfte yaşamının tek mutluluğu ve tek tutkusuydu. Kaçamaktan, içini dışını büroya getiriyordu çiğ köftenin, ve yoğuruyordu. Kimseye zararı yoktu, yararını bilmem.

Ama, zararı olmamak da bir yarardır...

Adamı yakaladılar. Sanki anarşinin kaynağını bulmuş gibi, üstüne üstüne kükrediler. Hâlâ sorgu, sual, kükremekteler...

Öbür taraftan, örneğin, "çaktırmadan reklam" töhmetinden bir kişi hakkında da, soruşturma açıldı... O kişi, kollarını sallaya sallaya dolaşıyor TRT koridorlarında.

– Ayıbettin Nimet Arzık... O çiğ köfte yoğurmak gibi, yakışıksız işler yapmamış ki!... Adı üstünde, "çiğ köfte"... ancak çiğ insan, bu kadar ufak suçlardan çiğ çiğ yenir...

Oysa büyük suçlar... raconu vardır büyük suçların!... Raconu vardır: He ya!..

Yatırımı bile sevecenlik olan dostum sen bana şunu de: Organizasyon, reorganizasyon, yönetmelik, onarım, bunlar parlak şeyler... Bütün bu cakcaka'dan sonra, ekranda yansıyan ne olacak. Gene şu salak diziler mi?...

Vatandaş için önemli olan o:

– Ekranda ne yansıyacak, eski dostum TRT'nin çocuğu?

düşünce dünyası

EVREN VE YARADILIŞ(6)

Abdullah Rıza Ergüven
(Stockholm Üniversitesi Öğretim Görevlisi)

İRANLI Ozan (? – 1124) Ömer Hayyam, ülkesinde ozanlığından çok bilim adamı olarak tanınmıştı. Nişabur'da doğdu. Felsefeye, matematiğe, doğa bilimlerine büyük ilgi besliyordu. Selçuklu Sultanı Melikşah'la veziri Nizamülmülk Hayyam'ı saraya alarak eksiksiz bir takvim düzenlemesini istediler (1074). Gregorios takviminden daha doğru olduğu için Batı'da çok beğenildi Hayyam'ın takvimi. Zeyc-i Melek Şahi adıyla ün salan çizelgeleri, XV. yüzyılda Latince'ye çevrilip basılanlar arasındaydı. Matematik üzerine yazdıkları Batı dillerine çevrildi. Görüşleri İbn-i Sina'nın görüşleriyle uyuşuyordu. Şöyle diyordu bir cebir kitabının önsözünde: "... Zamanında bilgin geçinen kimselerin çoğu, yalanı ve uydurmayı doğruya yeğ tutuyorlar, gerçeği değiştiriyorlar. (...) Biraz bir şey biliyorlarsa, onu da çıkarlarından başka bir şey için kullanmıyorlar. Ömrünü gerçeği araştırmaya vermiş bir insana rastladıkları zaman, o sahte bilginler övünmeye, yalan atmaya başlıyor, alaya boğuyorlardı". Bir ara kadın ozan Mehesti'ye sevgi beslediği söylenir sarayda çalışırken.

Doğu''nun en eski belgelerinde Ömer Hayyam bilgin olarak geçer. Gökbilimle uğraştığı yazılı. Ozan olarak Batı'da ilkönce E.Fitzgerald'la tanındı. Onun üzerine ilk belge XII. yüzyıl ortalarında Semerkant–Nişabur yörelerinde yaşayan Nizami–i Aruzi'nin çehar-makale adlı yapıtında görülür. Hayyam'ı gökbilimci olarak anar Nizami, ozan olarak değil! Onun bilimsel yanı ozanlığını gölgeliyordu belki!

Hayyam'la ilgili ilginç bir olay Merv kentinde bir gün hükümdar başvezirine birini gönderir ve şöyle der: "İmam Ömer'e (Ömer Hayyam) söyle, yağmurunyağmayacak" uygun iki gün seçsin de ava gidelim". Ömer "rasat"ta bulunup uygun gün seçerek hükümdarı ata bindirirler avlanmak üzere. Biraz sonra bulutlar çökmeye, yeğin yeller esmeye başlar. Sisten göz gözü görmez olur. Hükümdar dönmek ister. "Sultan kaygılanmasın, bulutlar şimdi dağılacak. Beş gün sürece yağmur yapmayacağı der Ömer. Gerçekten bulutlar çekilip beş gün yağmur yağmaz. Olay 1116 yılında geçer.

Yaşamından da anlaşıldığı gibi, Hayyam hiç de eşrik ve düşkün bir insan değildi. Tersine, onu düzenli bir bilim adamı olarak görüyoruz. Şiirlerinde şarabı, zaman zaman tanrıya başkaldırıları ya da soruşturmaları sezen bağnazlar onu :tanrıtanımaz olarak bilir. Senlibenli olmayı hiç sevmezdi. Yanına kimseyi sokmazdı sevdiği birkaç kişi bir yana. Onun da şiirleri Yunus Emre gibi sonradan biraraya getirildi.

Omer Hayyam'ı Batı'ya yayan, tanıtan Prof. Thomas Hyde'dir (1700). Dörtlükleri üzerine incelemeyi yapan Danimarkalı Dr. Arthur Chıristenson.

Bizde ilk olarak Muallim Feyzi Efendi, bir güldestesi (antoloji) yayımladı (1903). Hayyam adıyla. Ölçülü olarak çevirenler arasında Hüseyin Rifat Bey vardır. Rıza Tevfik'le Hüseyin Daniş'in birlikte yaptıkları (1922) çeviri. Abdullah Cevdet'in incelemesiyle birlikte yayımlanan Rubaiyyat-ı Hayyam, 576 dörtlüğü içerir. Rıza Tevfik'in Ömer Hayyam ve Rubaileri (1945). Abdülbaki Gölpınarlı'nın Hayyam Rubaileri'yle Asaf Halet Çelebi 'nin Ömer Hayyam, Hayatı, Sanatı, Eseri (1963) değerli çalışmalar arasında. Sabahattin Eyüboğlu'nun ilginç ve değerli çalışmalarından Hayyam – Bütün Dörtlükler ilk olarak 1969'da yayımlanmıştır.

Descartes (1596-1650), yöntemsel kuşkuyla cogito ergo sum diyordu: Düşünüyorum, öyleyse varım. Sabahattin Eyüboğlu'nun çevirdiği ve Abdullah Cevdet'in kitabında yalnızca Fransızcasını gördüğü şu dörtlük gerçekten Hayyam'ın mı:

Ben olmayınca bu güller, bu serviler yok.
Kızıl dudaklar, mis kokulu şaraplar yok.
Sabahlar, akşamlar, sevinçler, tasalar yok.
Ben düşündükçe var dünya, ben yok o da yok.

"Başka hiç bir yerde bulamadım, diyor Eyüboğlu, kim bilir nerden almış F.Toussaint?" Gerçekten Hayyam'ınsa bu dörtlük, Descartes'in düşüncesine koşut başka bir düşünceye, ondan aşağı yukarı 500 yıl önce parmağını basmış bulunuyor. İnsan ne zaman varolur, daha doğrusu varlığını duyar bilinçli olarak? Yaşadığı sürece. Ondan sonra yok! Varlığını düşündüğü sürece duyabilen Descartes, ondan sonrasını söylemiyor. Ama Hayyam açıkça: "Ben düşündükçe var dünya" diyor ve gerçeği vurguluyor. Çünkü, örneğin şu anda Hayyam'a göre dünya yoktur ve bu gerçektir. Demek dünya, bu görünen Evren, şu doğa her birimize göre vardır!

Yunus Emre gibi, Hayyam'ın da çıkışları, başkaldırmaları var tanrıya karşı! Din kitaplarına göre her şeyin nedeni tanrıdır! Kısaca, o alır o verir. İyilik de kötülük de ondan! Peki dünyayı yaratan, bütün canlıları dünyaya getiren o değil mi? Öyleyse:

Öldürmek de yaşatmak da Senden (1)
Bu dünyaya çeki düzen veren Sen.
Kötüyüz diyelim, peki suç kimde,
Sen değil misin dünyaya getiren?

Bertolt Brecht, "Galileo Galilei Ağlatısı"nda Galileo'yla dostu Sagredo'yu şöyle konuşturur:

– Galileo, biraz önce göğün keşfedildiğini söyledin, öyleyse tanrı nerede?

– Ne demek istiyorsun?

– Tanrı? Tanrı mı nerde?

- İçimizde... ya da hiç bir yerde!

Sagredo'yla Galileo'nun karşılıklı konuşmalarından (1620) 520 yıl önce tanrı kavramı üzerinde düşünen Hayyam, yanıtını çekinmeden söyler:

Çoşup sordum nerde tanrı (2)
Aradım göklerde tanrı
Bir ses geldi yıldızlardan:
Ne ararsın?! Sende tanrı!

Varlık, yokluk, insan ve ölüm kavramlarını da işler ve insanı şöyle betimler Hayyam; Sabahattin Eyüboğlu'nun diliyle:

Felek ne cömert aşağılık insanlara!
Han hamam, dolap, değirmen, hep onlara.
Kendini satmayan adama ekmek yok:
Sen gel de yuf çekme böylesi dünyaya!

Geçmiş gelecek birbirini izleyen büyük zaman bölümleri. Kimse engel olamaz zamanın akışına. Gücümüzün dışında bunlar. En iyisi hoşça geçirelim yaşamımızı:

Geçmişi boş yere üzülüp anma,
Gelmeyecek günler için de yanma.
Geçmiş gelecek.... bırak sen bunları
Eğlenmene bak, boş yere aldanma!

(1, 2, 3,) Çev. Abdullah Rıza Ergüven.

hukukçu gözüyle

ÖZGÜR AYDINER

Yürütmeyi durdurma kararları

Anayasamızın 1488 sayılı yasayla değişik 114. maddesinin son bendi "İdare kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür" demekle idarenin sorumluluğunu Anayasal bir ilke olarak, yazılı kural haline getirerek, idarenin kusursuz sorumluluğuna yer vermiştir. Nitekim özellikle son yıllarda idari mahkemelerimiz "kusursuz sorumluluktan" kaynaklanan birçok kararlar vermişlerdir.

İdarenin insanlara götürdüğü hizmetlerin kuruluş ve işleyişlerindeki anormallik ya da bozukluk olarak görülen hizmet kusuru, çağımızda kusursuz sorumluluk ilkesinin gelişmesiyle daralmıştır. Bundan ötürüdür ki "İdare kendi eylem ve işleminden vermiş olduğu zararı ödemekle yükümlüdür " hükmü idarenin sorumluluk kapsamını genişlettiğinden "kişisel kusur" alanı daralmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 12. ve 13. maddeleri kişisel kusur konusunu düzenlediği halde, Anayasamızda bu başlığı taşıyan bir hüküm yoktur. Ancak, uygulamada ve öğretide Anayasamızın 125. maddesinin kişisel kusura ilişkin olduğu da tartışmasız kabul edilmektedir.

Anayasamızın sözü edilen 125. maddesi "Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimsenin yönetmelik, tüzük, kanun ve Anayasa hükümlerine aykırı emirleri yerine getirmeyerek bu aykırılığı emri verene bildireceği, üstün emrinde ısrar ile bu emri yazı ile yenilemesi halinde emrin yerine getirileceği, bu taktirde emri yerine getirenin sorumlu olmayacağı, konusu suç teşkil eden emrin hiç bir suretle yerine getirilmeyeceği ve emri yerine getiren kimsenin sorumluluktan kurtulamayacağı açıkça kurala bağlanmış, böylece kamu hizmetlerinde, herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse" yasaya ve hukuka aykırı işlem ve eylemlerinden sorumlu tutulmuştur.

Kamu hizmetlerinde herhangi bir makamda, herhangi bir sıfatla çalışmakta olan kişinin kişisel eylem ve davranışlarını, sübjektif düşünce, niyet ve duygularından kaynaklanan tasarruflarını, Anayasamızın 114. maddesinin son fıkrasında düzenlenen ve açıkça belirtilen "İdari eylem ve işlem" saymaya olanak yoktur. Bundan ötürü ilgili kimsenin, kişisel kusurları ile kişilere verdiği zararlardan kendilerinin sorumlu olmaları ve tazminat borçlarını doğrudan doğruya ödemeleri Anayasa gereğidir. Bunun tersini düşünmek, başka bir anlatımla, günümüzde yaygın biçimde görülen böylesi hallerde, zararı idareye ödettirmek veya idareye rücu hakkı tanımak Anayasamızın 125. maddesiyle güdülen ereğe aykırı olacaktır.

Sonuç olarak, Türkiyemizin böylesine ilginç gelişmeler aşamasında, hemen herkesin ve her zaman söyleyip durduğu, dillerden düşmeyen "kanun hakimiyetinin" gerçekten sağlanması için temel gereklilik "yasalara saygılılıktır". Herkes, yasaları çıkarları doğrultusunda ve sübjektif arzuları, istekleri yönünde değerlendirir, işine geldikçe diline dolayıp, işine gelmedikçe sessizce ayaklar altına alırsa, kimsenin demokrasiden, hukuk devletinden veya millet egemenliğinden söz etmeye hakkı yoktur.

Yasalar ülke çıkarlarının üzerinde oturduğu daldır. Şu veya bu biçimde, bugünkü kurulu düzenin oluşturduğu anlayış içinde Türkiye'de yaşayan herkes bu dalın üzerindedir.

Üzerinde oturulan dal kesilirse, herkes düşer.

Aydınlık
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR BİRLEŞİN

BAYAŞ Basın Yayın A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmen ORAL ÇALIŞLAR

Yazı İşleri Müdürü: MEHMET ATABERK
Haber ve Makalelerden Sorumlu Müdür: S.AYDOGAN BÜYÜKÖZDEN
Müessese Müdürü: O.GÜRHAN ERTÜR

Adres: Nuruosmaniye Cad. 3/3 Cağaloğlu/İstanbul. Tel: 26 52 44 26 42 93 İdare Tel: 26 61 78
Dizgi: Aydınlık Ofset Tesisleri. Baskı: İst. Güntur. Dağıtımı: GAMEDA

BUROLAR
ANKARA: Meşrutiyet Cad. 32/8 Kızılay. Tel: 25 38 69 İZMİR: Özgüler İşhanı 452. Sok. 25/3 Konak: Tel: 13 10 90 - 25 25 54 TRABZON: Cumhuriyet Mah. Kasım Sok. 27/10 Tel: 3900 DİYARBAKIR: Bevazıt İşhanı Kat: 3 No: 30 Dörtyol Tel: 38 57 ADANA KızılayCad.104 Sok. No: 23 Tel: 103 42

İLAN TARİFESİ-ABONE
Başlık yanı 4000 TL. 8 hariç diğer sayfalar st/cm 900 TL. 8. sayfa st/cm 1000TL. Renkli st/cm 1700 TL. Doğum, evlenme, ölüm st/5 cm 2000 TL. Küçük ilanlar kelimesi 30 TL.
ABONE: Yurtiçi 3 aylık 900 TL. 6 aylık 1800 TL. 1 yıllık 3600 TL. Yurtdışı 3 aylık 1125 TL. 6 aylık 2250 TL. 1 yıllık 4500 TL. Dış ülkeler için posta ücreti alınır.

Lenin Tersanesinden gelen en son haber

AFP MUHABİRİNİN GDANSK İZLENİMLERİ

"İşçiler müthiş kararlı"

DIŞ HABERLER SERVİSİ

*GİEREK yönetimi, Lenin Tersanesinde grevin başlamasından iki gün sonra **Varşova**-Gdansk arasındaki bütün bağlan**tıları kesti**. Yabancı gazetecilere Gdansk'a gi**diş izni** verilmezken Baltık'ın en büyük lima**nının dış** dünya ile bağlantısı kesildi. AFP **muhabiri** Marian Kafarski, Gdansk'a gidebi**len** nadir Batılı gazetecilerden biri. Aşağıda **Kafarski**'nin bağlantı kesilmeden önce geçti**ği en son** izlenimi yayınlıyoruz:*

*15 Ağustos Cuma günü, 30 saatlik grev**den** sonra hakim olan hava kararlılıktı. Le**nin** Tersanesindeki 16 bin işçi bütün güç ko**şullara**, uykusuzluğa rağmen taviz vermemekte diretiyor. Grev Komitesi üyelerinden Bayan Anna Walentynowicz, "Taleplerimize karşılık verilinceye kadar eylemimizi sürdürmek konusunda kesin kararlıyız" diyor bana.*

Her zaman gürültülü, kaynayan tersanede ağırbaşlı bir sükunet var. Vinç ayakları hareketsiz. Tersanenin giriş kapıları kapalı. Tersanenin çevresi boyunca grev gözcüleri nöbet tutuyor. Yaptıkları ilk iş de dışardan gelen yemek paketlerindeki votka şişelerini ziyaretçilere iade etmek.

1970 direnişi sırasında onlarca işçinin vurulduğu 2 numaralı kapının önü mahşer günü... İşçi eşleri, Gdansk'lılar gelmiş. Grevcilerin lehine gösteri yapıyorlar. Kapıların parmaklıkları arasından samimi sohbetler yapılıyor. Kadınlar gülüyor, içerdeki işçiler memnun.

Dev kapı ilk kez açılıyor ve AFP muhabiri içeri giriyor, grevcilerin tam ortasına. İşçilerin ifadeleri ilk bakışta soğukça. Ama tanışmadan sonra bir rahatlama oluyor. Konuşmalar oldukça berrak. İşçiler dönüp dolaşıp bir cümlede özetliyorlar durumu: "Direneceğiz". Belli ki, işçiler müthiş kararlı.

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

- **KOR: "Grevci sayısı 130 bine ulaştı"**
- TASS, grevcilere çattı
- **Gierek-Schmidt görüşmesi ertelendi**

Hükümet işçilerle görüşmekten kaçıyor

POLONYA'DA GREVLER ÇIĞ GİBİ BÜYÜYOR

DIŞ HABERLER SERVİSİ

BATILI ajansların, Fransa ve İngiltere Radyolarının Varşova çıkışlı haberlerinde, grevin Polonya'nın bütün sanayi bölgelerine yayıldığı bildirildi. İlk başta 16 bin kişilik Lenin Tersanesinde başlayan grevin, diğer sektörlere de yayılmasıyla grevci sayısının 130 bine ulaştığı öğrenildi. Devlet ve Parti Başkanı Gierek'in yaptığı tüm çağrılara rağmen, hükümetin işçilerin taleplerini kabul etmemesi yüzünden Gdansk ve Baltık limanlarındaki grevlerin sürdüğü gelen haberler arasında yer alıyor. Bu arada KOR (Toplumsal Özsavunma Komitesi) yöneticilerinden Jacek Kuron, Batılı gazetecilere ulaştırdığı bilgilerde, Krakovi yakınlarındaki Nowa Huta çelik tesislerinde de binlerce işçinin greve çıktığını bildirdi. Gdansk-Gydnia kıyı ve sanayi bölgesinde 174 işyerinde grevin başarıyla devam ettiğini bildiren Kuron, Police kentinde de gübre fabrikasında çalışan 25 bin işçinin direnişe katıldığını bildirdi.

Baltık kıyısındaki tüm liman faaliyetlerinin tamamen durduğunu açıklayan muhalefet sözcüsü, Polonya dış ticaretinin yüzde 80'inin bu bölgeden yapıldığını hatırlatarak sürmekte olan grevlerin ekonomik önemini vurguladı.

HÜKÜMET TUTUMUNU SERTLEŞTİRİYOR

Öte yandan Varşova yönetimi, resmi yayınlarında grevciler aleyhine propagandasını yoğun-

(Devamı S. 6 Sü. 3'te)

Katowiceli madenciler

Onlar da Baltık Limanlarındaki grevci sınıf kardeşlerini destekledemek için kuyulara inmediler.

İsrail'in Filistinlilere karşı giriştiği saldırı sert tepkilere yol açtı

DIŞ HABERLER SERVİSİ

İSRAİL bir hafta içinde G. Lübnan'daki Filistinlilere karşı üçüncü kez saldırıda bulunurken, Filistin askeri çevreleri bu saldırıları İsrail'in "Filistinlilere karşı 1978'den bu yana giriştiği en şiddetli askeri harekat" olarak niteledi ve bu saldırıların Filistin kuvvetleri ve Lübnan İlerici Güçleri tarafından önlendiğini" açıkladılar. Ayrıca Filistin askeri çevrelerine göre, İsrail bu saldırılar sırasında 20 kişiyi kayıp verdi.

İsrail'in son saldırıları dünya

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

Adana'da jandarma çavuşunu öldüren MHP'linin kimliği belirlendi

ADANA (ÖZEL)

ADANA'nın Bahçe ilçesinde Jandarma Çavuşu Zeki Yıldırım'ı öldüren MHP'linin kimliği saptandı.

Adana Sıkıyönetim Komutanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Şubesinden yapılan açıklamaya göre, 15 Ağustos günü Bahçe ilçesi Haruniye bucağı Yarbaşı köyü

(Devamı S. 6 Sü. 2'de)

Denizcier hükümeti eleştirdi:

"Akılcı taleplerimizi karşılasınlar, sorumsuzca davranmasınlar"

ANKARA (ÖZEL)

TÜRK-İş'e bağlı Şeker-İş Genel Kurulunun son gününde bir konuşma yapan Türk-İş Genel Başkanı İbrahim Denizcier, hükümetin işçilerin taleplerine yeterince eğilmediğini söyleyerek, "Akılcı taleplerimizi yerine getirmeye çalışsınlar. Sorumsuzca davranmasınlar. Çünkü biz sorumsuzca davranmaktan kaçıyor ve akılcı talepler ileri sürüyoruz" dedi.

Konuşmasında her iki partinin de asgari ücret konusunda sözverdiğini ancak bunların laftan ibaret kaldığını söyleyen Denizcier, asgari ücreti vergi dışı bırakan yasanın bir an önce çıkması için Meclisin özel gündemle toplanmasını istediklerini belirtti.

Türk-İş Genel Başkanı, memleket ekonomisini sıkıntıdan kurtarmak için sadece KİT'lerde çalışan işçilerden fedakarlık beklemenin yanlış olduğunu da belirterek, yaklaşık 9 yıldır toplanmayan Çalışma Meclisinin 3 Eylülde toplanmasını istediklerini açıkladı.

Kilitlenen grevlere çözüm aranacak

60 bine yakın işçinin gözü bugünkü zirvede

DİSK ve TİSK bugün bir araya geliyor

İŞÇİ SERVİSİ

METAL, cam ve tekstil iş kollarında devam eden grevlere bir çözüm bulmak amacıyla DİSK ve TİSK arasında bayramdan önce başlatılan görüşmeler bugün İstanbul'da yeniden başlıyor.

Görüşmeler bir yandan konfederasyonlar düzeyinde ve genel ilkeler çerçevesinde sürdürülürken, bir yandan da görüşmede taraf olan işçi ve işveren sendikalarının kendi aralarında pazarlığı sürdürecekleri bildiriliyor.

Bilindiği gibi, maden işkolunda halen devam eden grev 30 bine yakın işçiyi, tekstil işkolunda Şubat ayından itibaren kademeli olarak başlatılan grev ise 20 bin işçiyi kapsıyor. 10 bin civarında cam işçisinin katıldığı grev ise 3. ayını dolduruyor.

ÇOĞALAN SORUNLAR

Uzun bir aradan sonra kilitlenen grevlere bir çözüm yolu bulmak için başlatılan görüşmelerin gerek işçi gerekse işveren kesimi tarafından ilgiyle izlendiği görülüyor. Aylardır süren grevlerden dolayı zor durumda olan geniş işçi çoğunluğu, anlaşmazlığın bir an çözülmesi ve işbaşı

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

MESS, Maden-İş görüşmesi daha başlamadan çıkmaza girdi

Taraflar dün yaptıkları açıklamalarda birbirlerini sert bir dille suçladılar.

İSTANBUL (ÖZEL)

DİSK'le TİSK arasında konfederasyon düzeyinde bugün başlayan görüşmelere paralel olarak 22 Ağustos'ta MESS'le Maden-İş arasında yapılması gereken toplusözleşme görüşmeleri, dün tarafların yaptıkları karşılıklı açıklamalardan sonra, daha başlamadan çıkmaza girdi.

Öğrenildiğine göre, Maden-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Murat Tokmak, dün Türk Haberler Ajansına yaptığı açıklamada, sendika olarak sözleşme görüşmelerine başlamak için bazı genel istekleri olduğunu, bu genel istekler halledilmeden, beş maddede toplanan diğer uzlaşmazlık konularına geçilemeyeceğini belirtti. Tokmak'ın bu demeci üzerine MESS de bir açıklama yaparak Murat Tokmak'ın bugün yaptığı açıklamanın, Maden-İş'in sözleşme imzalamaya niyeti olmadığını gösterdiğini ve 22 Ağustostaki toplantının toplusözleşmeye yönelik olmadığının anlaşıldığını" belirtti. Maden-İş'in bayram arifesinde işçiler arasında "toplusözleşme görüşmeleri yeniden başlayacak" diye umut yayarak tepkiyi ve gerginliği geçiştirmeye çalıştığını, ancak şimdi oyunun yeni bir safhasını oynamaya başladığını söyleyen MESS, Maden-İş'in esas amacının işçileri açlığa ve sefalete iterek ülke ekonomisini çökertmek olduğunu kaydetti.

9 Ağustosta gözaltına alınmıştı

Müessese Müdürümüz Ertür, Savcılığa bile çıkarılmadan serbest bırakıldı

9 Ağustos Cumartesi günü gazetemizi satarken gözaltına alınan üç arkadaşımızın durumunu öğrenmek üzere Göztepe Işıklar'daki askeri birliğe gittiğinde gözaltına alınan Müessese Müdürümüz O. Gürhan Ertür ve üç arkadaşımız 19 Ağustos Salı günü serbest bırakıldı.

11 gündür sorgusuz sualsiz Samandra Kışlasında gözaltında bulundurulan Ertür, Nevzat Kuloğlu, Şeyho Bulut dün Selimiye

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

İstanbul ve Adana'da 5 kişi öldürüldü

HABER MERKEZİ

İSTANBUL Şişli Feriköy Deresi Kutlubey Sokakta bir erkek cesedi bulundu. Yetkililer Şişli Halide Edip Adıvar Mahallesi, Kutlubey Sokakta bulunan 24 yaşındaki Ferhat Koç adlı şahsa ait olduğu saptanan cesedin yanında 4 adet 7.65 çapında boş kovan bulunduğunu belirttiler.

İstanbul Dolapdere Kırlangıç Sokakta Cafer Canmazoğlu adlı bir genç kimliği belirlenemeyen kişilerin açtığı ateş sonucu olay yerinde öldü.

(Devamı S. 6 Sü. 4'te)

İstanbul tersanelerinden Lenin Tersanesi işçilerine selam!

"BİZLER İstanbul'daki Haliç, Camialtı ve Hasköy Tersanelerinde çalışan işçileriz. Başlatmış olduğunuz grevin bütün ülkeye yayıldığını basın ve TV'den öğrendik.

"Sizlerin orada kukla devlet sendikacılığına ve revizyonizme karşı başlattığınız direniş Türkiye'deki tersane işçilerinin de mücadele azmini yükseltti. Buradaki revizyonist uşaklar Türkiye'yi Afganistan'ın durumuna getirmek için ne mümkünse yapıyorlar. Fakat bizlerin geçmişten de çıkardığımız tecrübelerle, bu Rus uşaklarına karşı olan uyanıklılığımız her gün biraz daha artıyor.

"Bunun için bizler vermiş olduğunuz mücadelenin önemini çok iyi anlıyoruz. 'Yaşasın Bağımsız Polonya' diye haykırışlarınız kulaklarımızda çınlıyor ve bize güç katıyor. Fakat aynı haykırışlar revizyonistlerin kulaklarını tırmalıyor ve yüreklerine korku salıyor. 'Yaşasın Bağımsız Polonya' haykırışları sadece buradaki revizyonistlerin değil, başta Brejnev olmak üzere bütün revizyonistlerin yüreğine korku salıyor.

"Türkiye tarihinde ilk direniş ve grevleri gerçekleştiren, işgal kuvvetlerinin gemilerini tamir etmeyen denizciler ve tersane işçileridir. Bizler bu devrimci mirasımıza sarılarak bugün bağımsızlığımızı tehdit eden Sovyet sosyal-emperyalizmine ve onların yerli uşaklarına karşı mücadelenin ön saflarında yer alıyoruz.

"Sizlerin de Lenin Tersanesinden 'Özgür Polonya' sloganıyla bütün yurda yaydığınız grevleri gönülden selamlıyor ve başarılar diliyoruz."

MHP'li Irmak, Anayasa Komisyonunda ÜYD'yi savundu

ANKARA (ÖZEL)

MİLLET Meclisi Anayasa Komisyonunda erken seçim konusundaki görüşmeye dün de devam edildi. İlk sözü alan [illegible] Afyon [illegible] İsmail [illegible], şöyle konuştu:

"Sayın Demirel, Afyon'a gittiği gün yollar AP'nin değil, MHP'nin, ÜYD'nin sloganlarıyla doluydu. O günlerde ben de oradaydım. Ve daha önce de basına aksettiği gibi, Bolvadin'de ülkücülerin saldırısına uğradım. Şimdi soruyorum. Ben bir milletvekiliyim. Dokunulmazlığım, belimde silahım var. Ben bu halde Afyon'da Bolvadin'de gezemez-

(Devamı S. 6 Sü. 4'te)

"Hergün ve Tercüman ordu aleyhinde yayınlar yapıyor"

HABER MERKEZİ

HERGÜN ve Tercüman gazeteleri son günlerde Yüksek Askeri Şura kararlarını ve orduyu hedef alan yayınlar yapmaya başladılar. MHP yanlısı Hergün gazetesi Yüksek Askeri Şura'nın son tayin ve terfileri Ecevit'in isteği doğrultusunda kararlaştırdığını yazıyor.

16 Ağustos tarihli Hergün'de Necmettin Hacıeminoğlu imzasıyla yayınlanan yazıda, Yüksek Askeri Şura'nın kararlarından Ecevit'in memnun kaldığı söylenerek, Oramiral Arif Akdoğanlar'ın Deniz Kuvvetleri Komutanlığına getirilmemesi, Süreyya Yüksel'in orgeneralliğe terfi ettirilmesi, Feyzi Aysun'un emekliye ayrılması ve İsmail Hakkı Akansel'in bekleme süresinin uzatılmasının Ecevit'in isteği ile gerçekleştirildiği iddia ediliyor.

Yazı şöyle sona eriyor:

"Ancak kanaatimize göre, endişeye sebep yoktur. Askeri Şura sadece 1978 Ağustosunda Ecevit'in tesiri altında kalmıştı. Ondan sonra kendi samimi iradesiyle hareket etmektedir. İki tarafın görüşleri tesadüfen birbirine uyarsa, ona da bir şey diyemeyiz..."

TERCÜMAN'IN YAYINI

16 Ağustos tarihli Tercüman gazetesinde ise Prof Dr. Aydın Taneri imzasıyla yayınlanan Hava Harp Okulu Kompozisyon Kitabı başlıklı yazıda öğretmen Binbaşı Ural Armay'ın hazırladığı kitap ele alınıyor. Binbaşı Armay'ın kitabında solcu olarak bilinen yazarlardan alıntılar bulunmasına çatan Tercüman yazarı, kitapta Tercüman yazarı Ahmet Kabaklı'dan da satırlar bulunmasını "alatarka kurnazlık" olarak adlandırıyor. Binbaşı Armay'ı uydurma Türkçe kullanmakla suçlayan Taneri, kitabın önsözünde "emekçilere teşekkür" edilmesine de fena halde hiddetlenmiş görünüyor.

MHP, Oktay Ekşi ve Örsan Öymen'i tehdit etti

HABER MERKEZİ

MHP Genel Sekreter Yardımcısı Yaşar Okuyan Milliyet gazetesi yazarlarından Örsan Öymen ile Hürriyet gazetesi yazarlarından Oktay Ekşi'yi Ali Yurtaslan'ın itiraflarıyla ilgili olarak yazdıkları : yazılardan dolayı tehdit etti.

ÖYMEN'İN TEHDİTE CEVABI

19 Ağustos 1980 tarihinde

(Devamı S. 6 Sü. 2'de)

GENELKURMAY BAŞKANLIĞI: "ATAMALARDA POLİTİK DÜŞÜNCENİN DIŞINDA KALINMIŞTIR"

- "Yanlı ve kasten yapılan yorumlara kamuoyunun itibar etmeyeceğine inanıyoruz."

ANKARA (ÖZEL)

GENELKURMAY Başkanlığınca yapılan açıklamada, terfi ve atamalarda Türk Silahlı Kuvvetlerinin daima politik düşüncelerin dışında kaldığı belirtildi.

Genelkurmay Başkanlığının bu konudaki açıklaması şöyle:

"Yüksek Askeri Şuranın, 4-8 Ağustos 1980 tarihleri arasındaki çalışmaları sonucunda yapılan terfi, emeklilik ve atamalarla ilgili olarak [illegible] bir kısım basın organlarında kişisel yorumlar yer almaktadır. Kişilerin kendi önyargılarına göre yaptıkları bu yorumların gerçekle hiç bir ilişkisi yoktur. Türk Silahlı Kuvvetlerinde terfi ve emeklilik işlemleri, kendi yasa ve yönetmeliklerince, kadro durumlarına göre, Yüksek Askeri Şuranın değerlendirmeleri sonucu saptanmaktadır.

"Genelkurmay Başkanlığınca hazırlanan atamalarda, personelin kıta ve karargahlardaki çalışma süreleriyle doğu hizmeti dikkate alınarak dengeli bir şekilde yapılmaktadır. Gerek terfi

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

Örse çekiç

Gülay Göktürk

Timsah gözyaşları

Başbakanlık Müsteşarı Turgut Özal, uzayan grevler nedeniyle pek çok işçinin aç kaldığını, sendikaların verdiği bin lira ile geçinemediklerini söyledikten sonra işverenlerin bir süredir tekrarlayıp durdukları isteği bir kere daha gündeme getirdi: Sendikalar grevdeki işçiye verecekleri parayı Merkez Bankasına yatırsınlarmış da greve gidilirse devlet bu fondan işçiye ödesinmiş. Bunu yapamayacak sendikalar hiç gereve kalkışmasınmış.

İnsanın gözleri yaşarıyor doğrusu. Bu ne düşüncelilik, bu ne işçi babalığı, bu ne yufka yürek....

Timsah gözyaşları diye bir tabir vardır, bilmem nereden geldiğini bilir misiniz. Timsahlar, büyükçe bir av yakalayıp da yuttuktan sonra sindirime geçince vücutlarında bazı biyolojik değişiklikler olur. Bu arada gözlerinden de yaş gelmeye başlar. Özal'ın grevci işçiler için döktüğü "gözyaşları" da buna benziyor. Altı aydır işçi haklarını yutup yoketmekten başka bir şey yapmayanlar, anlaşılan artık hazma geçtiler, timsah gözyaşları döküyorlar.

Şimdi Özal'ın bu demecini okuyan her işçi, her grevci şöyle düşünmez mi:

Peki ama sayın işçi dostu; madem bizim aç kalmamıza o kadar çok üzülüyorsun, neden isteklerimizi karşılayıp da grevlerin bir an önce bitirilmesi için çalışmıyorsun?

Madem grevlerin uzamasını istemiyorsun, neden kalkıp da özel kesim işverenlerine mektuplar yolluyor, "sakın istenilenleri vermeyin" diye talimat veriyorsun? Bizi bu kadar düşünüyorsun da, neden 6 aydır ücretleri sınırlamaya uğraşıyor, IMF nin reçetelerini dayatıyorsun?

Devletin şu anda kamu kesiminde çalışan işçilere beş milyar lira tazminat borcu var. Belediye işçileri aylarca ücretlerini alamıyorlar. İkramiyeler hiç bir zaman vaktinde ödenmiyor. Ve sen, bir yandan, Demirel iktidarının ekonomi politikasının mimarı ve baş sorumlusu, öte yandan, özel sektör işverenlerinin hükümet içindeki temsilcisi. Böyle sorumlu ve yetkili bir kişi olan sen, "Sendikalar greve çıkardığı işçinin parasını ödemesin, ödemeyecekse, grev yapmasın" demeyi biliyorsun da, devletin işçiye olan milyarlarca lira borcunu ödenmeyen ücret, ikramiye ve tazminatları neden hiç ağzına almıyorsun? Grevde işçisine para ödeyemeyen sendikaya cezalar biçiyorsun da, neden, işçisinin alacağını ödemeyen işveren için hiç bir yaptırımdan sözetmiyorsun?

Özal'ın ve Özal gibilerinin bu sorulara verebilecekleri hiç bir cevap yoktur. Döktükleri sahte yaşlara, söyledikleri demagojik sözlere hiç bir işçiyi inandıramazlar.

Evet, bugün grevci işçilerin sendikalarıyla da meseleleri vardır. Onbinlerce işçi ailesi büyük zorluklar içindedir ve yıllardır aidat ödedikleri sendikalar grevci işçilerin meselesidir. İşçilerin sendikaları ile çözmeleri gereken böyle bir meselede araya girip işçileri "savunmak" Özal'ın üstüne vazife değildir.

Esasen, Özal'ın niyeti de işçiyi savunmak değildir. İşverenlerin şu grev fonu meselesini ortaya sürüp durmaktan esas maksatları, işçilerle sendikaları arasındaki çelişmeden yararlanarak işçiyi grev silahından yoksun bırakmaktır.

Adam kılıcını çekmiş, hasmının üzerine yürüyor. Öteki, "Bak kardeşim, diyor, bana salladığın bu kılıç ne kadar da ağır, kolların omuzların nasıl da ağrıyor. Onu elinden atıversen öyle bir rahatlayacaksın, kuş gibi olacaksın. Ben seni düşünüyorum, sakın yanlış anlama."

"Özalların işçiyi düşünmeleri de işte böyledir. İşçi sınıfının grev silahını kullanırken çektiği zorlukları dert edinir görünüp onu silahsız koymak için söylenir dururlar. Grev silahı hele bugünlerde gerçekten de ağır, çileli ve yorucudur. Ama işçinin bu azgın sömürü ve zor hayat karşısında ondan başka bir şeyide yoktur.

2

TEZEĞİN ARDINDAKİ GERÇEK

AĞALIK

NURETTİN ATEŞ ● METİN GÖKTÜRK

Ağanın tarlasından çıplak elle arpa yolunuyor

Ağanın benzine kan yürüdü, altın dişleri ışıladı

● "Niyetimiz, kavlimiz, sözümüz bu. Bizim buralarda ağalara toprak yok"

● Toprağın gübrelenmesi için, ağanın mayıs pisliğine basmış gibi götüstü oturtulması gerekmektedir

● Mehmet Gerksar kaybedilmiş savaşın ortasından fırlayıp, yeni bir cihad açtı

"Almadan vermek". Toprağın böyle bir mucizeyi yaratması mümkün değildir. Onu beslemek gerekiyor. Türkiye'de tarım arazilerinin ancak küçük bir kısmını gübreleyebiliyoruz. Her yıl toplam 7,5 milyon ton fenni gübre kullanıyoruz. (Bu rakam elbette yıldan yıla değişiyor. 1980 yılında bu miktarın iyiden iyiye düşeceği şimdiden belli. Çünkü fiyatı 4-5 misli artan gübreyi, her köylünün öyle kolay kolay alması beklenemez). Kullandığımız gübrenin ancak üçte birini kendimiz üretebiliyoruz. Kendi ürettiğimiz gübrenin hammaddesinin ithali için de yılda 350 milyon dolarlık gübre hammaddesi ithal etmek zorunda kalıyoruz. Mamul gübre almaya kalktığımızda ise yüzlerce milyon dolar daha kaybediyoruz. Fenni (fabrika) gübresi cephesinde durum kısaca bu.

Yılda 20 milyon ton tezek yakıyoruz. Bunu yakacağımız yerde toprağa verse idik, kullandığımız toplam fenni gübreden daha fazla besin maddesini toprağa aktarmış olurduk. 20 milyon ton tezeğin içinde yüzbinlerce ton azot, potas ve fosfor duman olup gidiyor.

Üstelik, tabii gübre suni gübreye de benzemez. İçinde bulunan organik maddelerde hiç bir suni gübrenin taşımadığı değerli besinler vardır. Toprağa atılan suni gübre topraktaki asit seviyesini yükselterek, onu bir ölçüde de çoraklaştırır. Oysa tabii gübre ile bütünüyle çorak bir toprağı bile tarım arazisi haline getirmek mümkündür.

Hayvan pisliğinin (mayıs) "biyogaz" denilen tesislerde işlenmesi halinde ise, hem değerli bir gübre, hem de şimdi tezekten aldığımız kadar yakıt elde edilebilir. Birçok ülkede uygulanmakta olan bu sistemle hayvan pisliğinin içinden yanıcı gazlar ayrıştırılır. Kalan posa ise besin değerini hiç kaybetmemiş doğal gübredir. Biyogaz tesisleri kurulması kolay ve ucuz tesislerdir. Hayvancılığın geliştiği köylerde kolaylıkla kurulabilir. Böylece köyün hem yakıt sorunu hem de gübre sorunu birlikte çözülmüş olur.

Ama bunu gerçekleştirmek için de, şimdi tezeğin ardında saltanat süren ağalığın, ıslak mayıs pisliğine basmış gibi götüstu oturtulması gerekmektedir.

1962: "TOPRAKLARI ÜLEŞELİM, SÖZ MÜ? "SÖZ!"

1962 de köyümüze kadastro girdi. Topraklar sahipleri üstüne tapulanacaktı. Ve her nedense ağaları bir telaş aldı. "Hani kapı kadar, çarşaf kadar tapularınız vardı, bu telaş niye?" diye düşündük, içimizden. Ağalar çıkara çıkara mir'i senetler çıkardılar sandıklarının dibinden. Onun bile kimi sahte, kimi okunmaz hale gelmiş, öyle uyduruk şeyler. Kurtuluş Savaşımızın -delmese bile- hükmünü on paraya indirdiği eski kağıt parçaları... Ve iş ehli vukufa (bilirkişi) kaldı. Köyün ihtiyarları bir araya geldiler, bilirkişi oldular. Ötede ağalar karardıkça kararıyorlardı. Bilirkişi ihtiyarlar kafa kafaya verdiler.

— Yahu, ağalar dururken bu iş bizde mi bitecek?

— Öyle ya, bizde mi bitecek?

— Bizde mi?

. . . .

— Eh ne edelim, demek ki bizde bitecek!

. . . .

— Ağanın senedi geçmezmiş öyle mi?

— Ağa senedi geçmez ha?

— Geçmezmiş.

Korkulu, kuşkulu, suçlu suçlu bakıştılar. Tıs çıkmıyordu. Kafalar öne eğildi. Tütün tabakası elden ele dolandı. Cıgaralar sarıldı. Yakıldı. Derin nefesler çekildi, küller silkelendi... Tıs yok. Beş dakika... On dakika...

— Ne dedin koca dayı.

— Yok yeğen, bir şey demedim. Ne diyem?

— De dayı, de. Sen deyiver

. . . .

— Allahına peygamberine söz mü yeğenler? Haa? Söz mü?

— Söz dayı, söz, söz, söz......!

Ötede ağalar her biri bir si nin dibinde oturmuş, karardıkça kararıyordu.

Arthan'a, Karabörük'e, Çitlik'e Tatar'a, Elayağmur, Maksutali, İsabey'e haber salındı el altından "Niyetimiz, kavlimiz, sözümüz böyle, böyle, böyle. Bizim buradan ağalara tapu yok. Artık sizinkini de siz düşünün" denildi. Büyük karar, büyük sır evden eve yayıldı. Kimsenin kimseye bir şey dediği yoktu, ama içten içe yükselen bir sevinç yürekleri yerinden etmişti. Oturduğu yerde beş dakikadan çok oturan yoktu. Ferho köyü hop oturup hop kalkıyordu, o değilden o değilden...

Bilirkişi meclisinden çıkınca bütün ihtiyarlar doğruca evlerine dağıldılar. Ocağı yaktırıp başına çöktüler. Karının kızın elleri işte, soru dolu gözleri ocak başındaki sır küpünde idi.

Emmilerden biri (ismi lazım değil) meclisten çıkınca evine gider gibi biraz yürüdü ağırdan ağırdan. Sonra ağanın si nine doğru seyirtti. Duvar diplerine sine sine, yepyeni kasketinin altında küçücük, kambur, nefes nefese...

Bilirkişi daha ilk günden birbirine düştü. Şu tarla senin bu tarla benim kavgası bütün köyü sardı. Karı, kız, çoluk, çocuk tarla üleşme kavgasından küskünlüklere düşmanlıklara battılar.

Ağaların benzine kan yürüdü, altın dişleri ışıladı.

Köyde her hane bir inat karargahı olmuş, ağayı beyi unutmuştu. Kim hangi tarlaya göz koduysa, öteki oranın aslında ağayı ait olduğunu söylüyordu. Ve sonunda kendi bölük pörçük tarlaları da dahil, bütün araziyi ağaya verip kurtuldular.

Ağa si ninden çıktı. Tesbihli eli götünde, köyün orta yerine doğru yürüdü.

MEHMET GERKSAR'IN CİHADI

"Bu araziler ağanın değil, hazinenindir. Yıllardır babam, şimdi de ben eker biçeriz. 20 yıldır bize zilliyetlidir. Tapunun da bize verilmesi lazım gelir. Tapu kadastro keşfinin yapılmasını..."

Ferho köyü topraksızlarından Mehmet Gerksar'ın tapuya verdiği bu dilekçe işi yeniden karıştırdı. Kaybedilmiş savaşın ortasından bir yiğit çıkmış, ağaya meydan okuyordu. Köy yeri bu yeni fırtına ile bir kere daha sarsıldı. Ocak başlarında, ağaç diplerinde fısıldaşıldı. Ağa evinin önünde gidip gelmeler oldu. Sonunda ortalık duruldugunda Mehmet Gerksar altta kalmıştı. Bütün köy ağa ile ağızbirliği edip onu yalancı çıkarmıştı: "Topraklar atalardan dedelerden beri ağamızındır. O bize acır münasip görür, verir, biz de ekip biçeriz sayesinde". Mahkeme masrafları, keşif masrafları, harcırahlar Mehmet Gerksar'ın yanına kâr kaldı.

(DEVAM EDECEK)

YENİDEN DÜZENLENEN TRT

3

MEHMET YEŞİL

ONALTI AYAKLI HİLKAT GARİBESİ VE GÜNDEMİN DÜZENLENİŞİ

TRT'nin yeni program uygulama esaslarının 19. maddesi şöyle diyor: "Seslendirme işlemlerinde spikerlerin programın akışına uymayan farklı tonlamalarına izin verilmeyecektir." Görüyor musunuz "tarafsızlık" konusunda ne kadar titizler.

Televizyon çağımızın en önemli kitle haberleşme aracı. Eğlendiren, eğiten, haber veren, neyi, nerede, ne zaman, niçin, nasıl olduğunu bildiren bir araç.

Evet, Televizyon eğitir, eğlendirir, haber verir. Bu yıllardır dillere sakız böyle bilinir. Oysa televizyon-hatta radyo da bir şey daha yapar. Gündem koyar. Yani toplumları yönlendirir. İstediği konuları olayları, düşünceleri kişilere şırınga eder. Nasıl mı? Bakın şöyle...

Her şey güllük gülistanlıktır. Kişiler mutlu, rahattır. Anayasalar özüne sözüne doğru uygulanmakta. İşçisi hakkını istemekte, toplusözleşmelere oturmakta, öğrencisi okula gidebilmekte, geleceğin güvencesi olarak üstüne düşenleri yasalar çerçevesinde yapmaktadır. Birden bir konu gelir ekranlara, mikrofonlara:

"Filanca yerde işçiler greve gitmişlerdir. E bu işçiler de artık çok olmaktadırlar. Alacakları üç beş kuruş için otelleri kapattırmakta, turistlerle gelecek dövize engel olmaktadırlar. Siz sayın mal sahibi, siz sokaktaki sade vatandaş, siz bir başka işçi kesiminin yetkilileri... Bu konuda neler düşünüyorsunuz acaba?"

Görüşlerini açıklayanlar A'lar yerine B'lerden de seçildi mi, tamam.

Haydaaaa. Nereden çıktı şimdi bu grev meselesi. İstemişlerse istemişler. Hem de haklarını istemişler. Anayasal haklarını kullanmışlar. Hem grev de, lokavt da hak değil mi?

Ya da tümüyle tersi... Terör kol gezmektedir ortalarda. Her gün cinayetler işlenmektedir. Bir de bakarsınız bir konu gelir gündeme. Birdenbire. Öyle aniden.

"İki başlı, onaltı ayaklı bir hilkat garibesi doğmuştur. Ananın sağlığı iyidir. Bu doğumu gerçekleştiren yetkili dedi ki... Görmek isteyenler için düzenlenen otobüs seferleri saatleri, ücretleri... Ilgililer ne diyor..."

İyi mi! Ne terör, ne seçimler kaldı gümdemde. Varsa yoksa bu hilkat garibesinin yaşam öyküsü. Kahvede, sokakta, iş yerinde.

Yukarıda verdiğimiz örnekler abartmalı mı geldi. Somutlaştıralım öyleyse. Konu seçim sisteminin değişmesi. Kim istemiş, niye istemiş bunlara akıl erdirmek zor biz sokaktaki vatandaşlar için. Birileri kendileri için daha geçerli yeni bir seçim sistemi bulmuş ve fısıldayıvermiş kulaklara.

Şimdi diyelim iktidarda A partisi var. B, C, D, partileri de muhalefette. A partisi son seçimden bu yana oldukça oy yitirmiş. Biliyor ki bu sistemle seçime giderse hepten yok olacak. O zaman bu sistemi değiştirmek gerek. Tarafsız TRT'de A partisinin atadığı kişiler iş başında. Böyle bir durumda bakın neler oluyor!

Günlerde bir gün A partisinden biri çıkıyor, onca mesele arasında bu sistemin değişmesi gerektiğini açıklıyor. Açıklamadan önce TRT'ye uçurduğu kuş da yetkilileri buluyor ve bu açıklamada üst yöneticilerden tutun da muhabirlere kadar büyük bir çoğunluk orada hazır bulunuyor. Yetkili sistem değişmelidir dedi mi? Dedi. TRT de bunu haber yaptı mı? Yaptı. Filmlerini çekip, seslerini aldı mı aldı. Haber sıralamasında da tüm gelenekleri bir yana atıp, bunu ilk haber yaptı mı? O da tamam... Böylece sıradan olması gereken bir haber iki kez önem kazandı mı? Biri görüntülü olarak verilmesinden, öteki sıralamada birinci olmasından. İlk etap aşıldı demektir artık. Kamuoyu birden bir şeylere kafa yormaya başlamıştır bile. Sonra? Sonrası daha önemli. Bir yandan A partisinin yetkilileri konuyu eşeleyip TRT yönetiminin bu konudaki işini kolaylaştırırken TRT de elindeki tüm olanakları kullanarak konunun herkese ulaşması için cabalar artık. Radyolarda programlar hazırlanır. Televizyon yayın alanının dışında kalan kesimlere bu yolla ulaşılır. Televizyonda da "haber program" denen "devekuşu" örneği yapımlarla konu enine boyuna işlenir. Bu tür yapımlar yıllık yayın planında olmadığından tepeden inme olarak hazırlanır. Yani tek yanlıdır. Gizli amaca tevcihlidir. Aralarında birkaç göstermelik tarafsızlık örneği olabilecek karşıt görüşler de yer almaktadır. Ancak adı üstünde göstermeliktir. Eleştiriler yoğunlaşacak olursa, savunma için tutmaktır. Başka? Çoook! Açık oturumlar paneller,. Halkımız ne diyor gibilerden nabız yoklamaları....

İşte size bir gündem. Seçim sistemimiz değişmeli mi, değişmemeli mi? Ardından suçlamalar, savunanlar, filan filan... Oysa Türkiye'nin gündeminde başka konular var. Ne yani her şey bitti de sevilecek leylekler mi kaldı?

DEVAM EDECEK

Gözaltında bir "Şeker Bayramı"

O.Gürhan Ertür
Aydınlık Gazetesi Müessese Müdürü

9 Ağustos günü Kadıköy Ornek Mahallesinde gazetemizi satarken Göztepe Işıklar'daki Askeri Birliğe götürülen İsmet Şimşek ve Şeyho Bulut isimli arkadaşlarımın durumunu öğrenmek üzere Askeri Birliğe gittiğimde bir yüzbaşı ile karşılaştım. Kendimi tanıttım. Yüzbaşı, bir sorgucu edası ile buraya nasıl geldiğimi, olayı nereden haber aldığımı sormaya başladı. Aydınlık gazetesini Tunceli'den iyi bildiğini belirten Yüzbaşı, bir yandan basın mensuplarına saygılı olduğunu iddia ediyor, bir yandan da gazeteme hakaret etmeye çalışıyordu. Olay tersine döndürülmeye çalışılıyor ve bilgi almak üzere gelen bir gazete yetkilisi tahrik edilerek suç teşkil edebilecek bir davranışa yöneltilmek isteniyordu. Tabii Yüzbaşının çabası başarıya ulaşamadı. Yüzbaşı en son çare olarak sahte solun cephaneliğine sarılarak "Ben Aydınlık'ı çok iyi tanırım, MİT ile ilişkisini de çok iyi bilirim" dedi.

GÖZ BAĞLAMAK HANGİ KANUNDA VAR?

Daha sonra olay yerine Birlik Komutanı Binbaşı geldi. Kendisi ile konuştuk. Durumu anlattık. Gazetemizin satışının suç olmadığını belirttik. Zorla satış yapılmadığının kendileri tarafından tespitini istedik. Binbaşı "zorla satış yapılmadı ise ve gazete yasaklanmadı ise hemen bırakılacağımızı" belirtti. Bir askeri ekip görevlendirildi. Gazetenin satıldığı semtte bir araştırma yaptılar. Hatta gazetemizi satın alan bir emekçi, Birliğe getirildi. "22 kişinin idama mahkum olduğunu duyunca kendi isteğimle gazeteyi satın aldım. Hiç bir zorlama yapılmadı. Gazete satan, gazeteye baktığımı görünce almak ister misiniz?" dedi ve ben aldıktan sonra da teşekkür etti" diyen emekçi Birlikten gönderildi. Satış yapılan kahvelerdeki, dükkanlardaki araştırma sonucunda Aydınlık gazetesinin zorla satılmadığı tespit edildi.

Gazetemizin zorla satıldığı iddialarına karşılık, Sıkıyönetim yetkililerinden olay yerinde tutulan zaptı okumalarını istiyorum. Yukarıda belirttiğim yüzbaşının da altında imzası bulunan zapta göre, "Olay yerinde yapılan araştırma sonucunda Aydınlık gazetesinin zorla satılmadığı tespit edilmiştir".

Bu araştırmadan sonra Birlik Komutanı Binbaşı, Alay Komutanı ile görüşüp bizi hemen bırakacağını belirtti. İçeriye giden Binbaşı bir saat kırkbeş dakika sonra çıktığında "Alay Komutanı sizi Kısıklı Karakoluna götürüp, Samandra Kışlasına sevk ettirmemi istedi. Orada özel tim tarafından sorguya çekilmeniz gerekiyormuş" dedi. Kısıklı Karakoluna Binbaşının cipi ile birlikte gittik. Binbaşı şaşkındı. Neden gözaltına alındığımızı anlayamamıştı. Aynı şaşkınlık Kısıklı Karakolu Nöbetçi Başkomiserinde de oldu. O da "Sizi nasıl gözaltına alabilirler" diyordu.

"BÜYÜK OPERASYON"

Karakoldan gazetem ile yaptığım telefon görüşmesinde İstanbul'da büyük bir operasyon yapıldığını ve Kadıköy yakasında tutulan şüpheli şahısların Samandra Kışlasına gönderildiğini öğrendim. Ben ve gazete satan arkadaşlarım da şüpheli şahıslar olarak aynı kışlaya sevk ediliyorduk. "Büyük Operasyon"un ne olduğunu ise aşağıda anlatmaya çalışacağım:

Samandra Topçu Tugayına sevk edildik. Bizi önce Tugay Topçu Alayında erlerin yemekhanesine doldurdular. Yerlere atılan yataklar üzerinde geceyi geçirdik. Ertesi gün sorgular başladı. Gözlerim bağlanarak üst kata çıkarıldım. Gözlerimdeki bağın kanunsuz olduğunu hatırlatmama rağmen Kadıköy yakası Emniyet Amirliklerinden birine bağlı Komiser sorguya başladı. Gazete satışı ile ilgili tek kelime sorulmadı. Eskiden hakkımda açılan dava olup olmadığı soruluyordu. Neden gözaltına alındığımı ısrarım üzerine ifademe geçirdiler. İfademi yine gözlerim bağlı olarak imzalatmaya çalıştılar.

İfadeler tamamlandıktan sonra aynı tugay içindeki Tankçı Alayında yine er yemekhanelerinden birine götürdüler. Yerlerdeki yataklar üzerinde yatmaya başladık.

Bu arada "Büyük Operasyon"da gözaltına alınan insanlarla tanıştım. Ve nasıl getirildiklerini öğrendim. 77 tane insan Fenerbahçe Plajında denizin ortasından, kahvede otururken, karısı ile pazara giderken, bir dükkanın vitrin camını kalfası ile birlikte takarken gözaltına alınmışlardı. Bazılarının ise suçları büyüktü! Bıyıklı idi, tipsizdi, yakışıklı idi, uzun boylu idi, saçları dağınıktı! Okuyucularımız güleceklerdir. Ne yazık ki ağlanacak hale gülmek zorundayız. Yukarıda belirttiğim gerekçeler gözaltına alınanların soruları üzerine güvenlik güçleri tarafından verilen yanıtlardır. Ve bu insanlarla ilgili olarak "Özel Tim"in sorgulaması sırasında bir tek suç isnat edilmemiştir. İstanbul'un diğer yerlerinde yapılan operasyonların sonucunu bilemem ama Samandra Topçu Tugayında sonuçlarını gözlerimle gördüğüm, kulaklarımla dinlediğim "Büyük Operasyon" bu idi.

HAKSIZ UYGULAMALARIN SONUÇLARI

Ordu için ne kadar büyük bir enerji kaybıdır, ne kadar büyük bir masraftır bu operasyon tahmin edemiyorum. Sıkıyönetime bağlı olmayan Samandra Kışlası Operasyon yüzünden topyekün harekete geçiriliyor ve 11 gün boyunca 77 tane insanı gözaltında tutmak için asli görevleri dışında seferber oluyor. Bir de haksız yere 11 gün boyunca gözaltında tutulan 77 tane insanın ve yüzlerce yakınının tepkilerini nasıl gidereceksiniz? Bu insanların Sıkıyönetime ve Devlete güvenmelerini nasıl sağlayacaksınız? Bayram tatilini ailesi ile geçirebilmek için çalıştığı Ankara'dan İstanbul'a gelen 45 yaşındaki işçi Hayrettin'i nasıl ikna edeceksiniz?

Sıkıyönetimin haksız uygulamaları sahte sol için uygun bir zemin de yarattı. Kışlada aramızda 10'a yakın sol sempatizanı genç de vardı. Bunlar daha gelir gelmez "Oligarşiye karşı direnmek gerektiği"nden sözetmeye başladılar. Hedefsiz ve disiplinsiz olarak, haksız zeminlere düşerek. "Şunun için direnelim, bunun için direnelim, açlık grevi yapalım" diyorlardı. En ufak bir suç bile isnat edilemeyen gözaltındaki insanları, bütün uyarılarımıza rağmen etkileyebildiler ve iki günlük açlık grevi yaptılar. Tabii sonuçta hüsrana uğradılar. Bir gencin ifadesi ile "İki günde kulaklarımız düştü. Oligarşi burada istediği kadar tutar, kitleye güvenimiz kalmadı, isterseniz açlık grevini bitirelim". Tabii amaçsız, hedefsiz direniş bitti. Ve bir daha direniş sözü ağızlara alınmadı.

SAVCILIĞA VE MAHKEMEYE ÇIKARILMADAN BIRAKILIYORUM

Bütün bayramı ve bayram ertesinde 4 günü Samandra Kışlasında geçirdik. 19 Ağustos Salı günü dört tane Reo'ya doldurularak Selimiye'deki Sıkıyönetim Komutanlığı önündeki boş araziye getirildik. Burada birkaç saat bekletildikten sonra savcılığa ve mahkemeye dahi çıkarılmadan bırakıldık.

Merak ediyorum. Bizi gözaltına alma emri veren Alay Komutanı kimdir, ismi nedir? Bu emri hangi Sıkıyönetim yetkililerine danışarak vermiştir? Tam da bir gün önce Sıkıyönetim Komutanlığından gelen yazı üzerine Sayın Orgeneral Necdet Ürüğ ve Adli Müşavir Sayın Albay Fahrettin Aksay ile görüşme talebim üzerine. Görüşme talebimi Sıkıyönetim Basın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanı Sayın Albay Burhan Özkan

(Devamı S. 6 Sü. 7'de)

Açıkça

DOĞAN YURDAKUL

İflas-1

Doğu Berlin'deki büyük otelin nehre bakan odasındaki kara telefon çalıyordu. Siyah gözlüklü, baykuş suratlı adam biraz bekledi. İki uzun bir kısa çaldığını duyunca ahizeyi kaldırdı:

— Alo, Sayın Türkeş siz misiniz?

— Tabii, İsmail Bey. Başka kim olacak?

— Ne olur ne olmaz diye sordum. Nasılsınız?

— Sormayın anarşideş, şu Aydınlık'la yine başımız dertte.

— Ya, vah, vah, geçmiş olsun. Bizde Polonya'da Pekin ajanı grevci işçilerden çok dertliyiz anarşideş.

— Hah, ben de size onu sormak istiyordum Sayın Bilen. Siz dışardaki işleri iyi bilirsiniz. Polonya'da neler oluyor kuzum?

— Ne olacak, Pekin ajanları ve emperyalist uşakları bir-iki kişiyi kandırmış. Anti-Sovyet bir ayaklanma yaratmaya çalışıyorlar.

— Deme ya. Demek karşı-devrimciler ha?

— Evet.

— Yani şimdi bu grevler anti-komonist bir şey mi oluyor?

— Canım Alpaslan Bey, bu işe de siyaset karıştırmayın Allah aşkına. Anti-Sovyet dedik ya, gerisini boşver.

— Peki ne istiyor bu anti-Sovyetler?

— Efendim, piyasada bolluk yaratılmalıymış, sadece ihtiyaç fazlası mallar ihraç edilmeliymiş.

— Nasıl yani? Pek anlayamadım.

— Bunda anlaşılmayacak ne var? Polonya işçi sınıfının büyük bir özveriyle uluslararası şosyalist sistemin kalesi olan Sovyetler Birliği ekonomisine katkıda bulunmasını engellemek istiyorlar.

— Vay canına.

— Sonra efendim. Polonyalılara ülkenin içinde bulunduğu ekonomik buhran konusunda bilgi verilmeliymiş.

— Vay terbiyesizler vay.

— Sonra efendim, yalnız parti yöneticileriyle polise açık olan lüks dükkanlar kapatılmalıymış, özel imtiyazlar kaldırılmalıymış.

— Aman Sayın Bilen, bunlar komonist galiba.

— Komünist namussuzlar... Hay Allah, beni de şaşırttınız. Komünist olur mu? Anti-Sovyetik dedik ya.

— Ama nasıl olur? Bizim burada komonizm yok, işçiler böyle şeyler istiyor. Sizin Polonya'da komonizm var, orda da işçiler aynı şeyleri istiyor. Sen mi karıştırıyorsun, ben mi karıştırıyorum?

— Tabii siz karıştırıyorsunuz. Komonizm denmez, komünizm denir.

— Aman canım, ha komonist, ha gomonis. Ne farkeder? Ben size söyliyeyim mi, bu işçileri en iyisi iyice bir sıkmalı, boğaz tokluğuna çalıştırmalı, itiraz edeni kesmeli.

— İlahi Alpaslan Bey, kimle konuştuğunu unuttun galiba.

— Hay Allah, doğru ya. Ben de tereciye tere satıyorum.

— Hepsini yaptık da, şu en son et zammını görünce ayaklandılar.

— Neyse, bunları boşver, ben şunu öğrenmek istiyordum, şimdi bu durum sizin iflasınız mı oluyor?

— Aman efendim, ağzınızdan yel alsın.

— Güzel, ben de korkmuştum, iflas edersiniz de, mallarınız komonistlere kalır diye.

— Komonist değil, komünist!

— Sensin komonist, faşist!

— Aman, aman neredeyse kavga edeceğiz. Efendim, bir de siz anlatın, şu Aydınlık'la başınız niçin dertteymiş?

— Ha o mu? İftiralar mı? Bir dakika. Şimdi bir haber getirdiler. Bizimkiler Kütahya'da yakalanmış. Bir bakayım, benden bahsetmişler mi? Siz beni sonra tekrar arayın.

— Olur, şimdilik hoşçakalın.

(Devamı Yarın)

BULMACA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2								■	■		■	
3				■			■					
4										■		
5			■									
6			■				■		■			■
7					■	■		■				
8												

SOLDAN SAĞA: 1)Hava almasını sağlama. 2)Anlayışlı olana yakışacak yolda. 3)Böcek uçarken çıkan sesi anlatır-TERSİ üzüntü belirten sözcük-Geçmiş yıllarda yaşamış ırkçı bir ideologun soyadı. 4)İvedilikle-TERSİ yüz metrekare tutarında yüzey ölçü birimi. 5) Kimyada Kalsiyum'un simgesi-Hatırlamak. 6) TERSİ bir soru eki- Bırak anlamında bir emir-Utanma. 7)Söz-TERSİ bir meşe türü. 8)Venüs gezegeninin başka bir adı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1)Değer ve önemi olmayan. 2)Bir şeyde herhangi bir kusur yada ayıp olmadığını bildirmek. 3)Kimi resmi kağıtlara "görülmüştür" anlamında konulan işaret ve bu işareti koyma işi-Yemek. 4)Salıverme-Bir geminin alabildiği yük miktarı. 5)Bir sebze. 6)Anasına düşkün. 7) Bir soru- Bir emir- Bir soru eki. 8)TERSİ hiçbir zaman anlamında kullanılır. 9)TERSİ Avrupa Ekonomik Topluluğu-TERSİ bir geçmiş zaman eki. 10)TERSİ eski dilde baş-Kozalağından solucan düşürücü bir yağ elde edilen bir süs bitkisi. 11)TERSİ ziyanı. 12) TERSİ toprakla ilgili işlerde kullanılan ağaç saplı demir araç-Bir soru eki.

DÜNKÜ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1) Rehabilite. 2)Elemeler-Kek. 3)FelekKabile. 4)Edat-Kehanet. . 5)ral-Balat. 6)Acele-Et-Asa. 7)nüT-Mardin 8)Sm-zeleM.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Referans. 2)eledacüM 3)Helalet. 4) ameT 5)Bek-Bebe. 6)iL-kA 7)Lekeleme. 8)irahataM. 9)Bat. 10) Ekin–Ada. 11)eleksİ 12)ekeT-Ana.

sorular ? cevaplar

Bursa'dan okuyucumuza cevap

SSCB'DE KAPİTALİZME GERİ DÖNÜŞ

SORU : SSCB'de kapitalizmin ortaya çıkmasına yol açan olgular nelerdir? (Bursa'dan E.E)

CEVAP : En önemlisi, 1917 Rusyasının geriliğinden gelen nesnel olgular vardır, fakat biz burada öznel nedenler üzerinde, yani parti yönetiminin hataları üzerinde duracağız.

Stalin, tarımın kollektifleştirilmesinin esas olarak tamamlanması üzerine, aceleci bir tutumla Sovyetler Birliği'nde "Artık düşman sınıfların kalmadığını" ve Sovyet toplumunda "sınıf mücadelesinin sona erdiğini" ilan etti. Kulakların (zengin köylülerin) mülksüzleştirilmesi "kapitalizmin yeniden kurulmasının başlıca dayanağının ortadan kaldırılması" ve "kapitalizmi geri getirmek için son umudun" da yıkılması olarak nitelendirildi. Stalin ve SBKP'nin diğer önderleri, sosyalizmin kurulmasında o zamana kadar kazanılan başarılara dayanarak, 1936-38 yıllarında artık insanın insan tarafından sömürülmesine "ebediyen" son verilmiş olduğunu, kapitalizmin ve sonuçlarının "ebediyen" ortadan kalktığını, sadece tasfiye edilen sınıfların "önemsiz kalıntılarının" bulunduğunu, Sovyetler Birliği'nde artık sadece "iki dost sınıfın" mevcut olduğunu, böylece Sovyet toplumunun tedricen "komünist topluma geçiş aşamasına girdiğini" öne sürüyorlardı.

Bu sonuçlara varmak hatalıydı, çünkü:

Birincisi, mülkiyet ilişkileri açısından bile dönüşüm, sadece esas olarak gerçekleştirilmişti. Küçük mülkiyet, gerek kolhozlara katılmayan köylülerin toprakları ve üretim araçları, gerekse kolhoz köylülerinin küçük özel toprak birimleri vb. şeklinde hâlâ varlığını sürdürüyordu.

İkincisi, üretim ve bölüşüm ilişkileri, sadece mülkiyet ilişkilerinden ibaret değildi. İnsanlar arasındaki ilişkilerde ve bölüşüm ilişkilerinde burjuva hakları varlığını yaygın olarak sürdürüyordu. Gerek sosyalist mülkiyetin iki biçimi (kollektif mülkiyet ve bütün halkın mülkiyeti) ve gerekse sosyalist mülkiyet ile özel mülkiyet arasındaki iktisadi ilişkiler esas olarak meta dolaşımı şeklini alıyordu. Tüketim alanında ise, burjuva eşitliği ve üretim araçlarının önemli bir bölümü üzerinde özel tasarruf hakim durumdaydı. Gerek eski toplumun alışkanlık ve düşünce tarzlarının, ancak çok yavaş bir şekilde ortadan kalkması gerekse doğrudan doğruya bu maddi temelin varlığı nedeniyle üstyapıda, özellikle ideoloji ve kültür alanında, kapitalizmin azımsanmayacak bir gücü vardı. Üretim içinde birbirleriyle çeşitli ilişkilere giren insanlar, köylüler, aydınlar, mühendisler, teknisyenler, yöneticiler vb. hâlâ kafalarında burjuva fikirlerini önemli ölçüde taşıyorlar, kişisel çıkar, imtiyaz, mevki, para peşinde koşmayı benimseyebiliyorlardı. Bütün bunlar, siyasi alana ve parti içine de yansıyordu.

Üçüncüsü, SSCB'de kapitalizmin geri getirilmesi düşü, sadece yabancı kapitalistlerin taşıdığı bir şey değildi. Ülke içinde de bu düşü taşıyan ya da kendiliğinden gelme faaliyetleriyle bu amaca hizmet edenler vardı. Düşman sınıflar ve sınıf mücadelesi var olmaya devam ediyordu. Lenin'in belirttiği gibi kapitalizme geri dönüş tehlikesi, sadece üretim araçlarının mülkiyeti alanındaki dönüşümün esas olarak tamamlanmasına kadar değil, üretim ve bölüşüm ilişkilerinin ve bütün üstyapının tepeden tırnağa değiştirilmesi tamamlanıncaya kadar geçerliydi.

Dördüncüsü, SBKP önderliği oportünist unsurlara karşı mücadelenin sınıfsal temellerini ve uzun süreli niteliğini tam ve olgun bir şekilde kavramıyor, dolayısıyla çoğu zaman parti içindeki burjuva yolcularını sadece "yabancı casusluk servisleri tarafından yönlendirilen casuslar" olarak görüyordu. Bu yüzden, kapitalizmin güçlerine karşı işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin geniş çapta ve sürekli olarak seferber edilmesi, özellikle üstyapıda ve ideolojik alanda kapitalizme karşı mücadelenin geniş kitlelere mal edilmesi ihmal ediliyor, pratikte genellikle bellibaşlı burjuva yolcularının idari tedbirlerle tasfiye edilmesiyle yetiniliyor, kitlelerin bilinci ve insiyatifi geliştirilmiyor, kitleler siyasi mücadelenin dışında kalıyordu.

Beşincisi, Stalin, sosyalizmin kuruluşunda tayin edici gücün kitleler ve kitleleri harekete geçiren devrimci ideoloji olduğunu göremeyip tekniğe ve teknik kadrolara bel bağlayan bir çizgi izledi. Tabandaki kitlelerin denetimini esas almak yerine, teknik kadroların, uzmanların, aydınların rolünü abarttı. Maddi dürtülere gereğinden fazla ağırlık verdi. Bütün bunlar sonuçta, burjuva yolcularını güçlendiren bir rol oynadı.

İşte, SBKP yöneticilerinin, daha sonra revizyonist burjuvazinin iktidarı ele geçirip SSCB'de kapitalizmi geri getirmesine yol açan bellibaşlı hataları bunlardır.

DÜNYAYA BAKIŞ

Beni Sadr güç kaybediyor

Devlet Başkanı Ebülhasan Beni Sadr

İran'da güç dengesi tutucu din adamları lehine bozuluyor

● Beheşti'nin partisi tek başına her şeye hakim olmak peşinde

● Tutucu din adamlarının gözü kara Batı düşmanlığı onları Sovyetler Birliği ile birleştiriyor

● Beheşti'nin partisine bağlı silahlı milisler, kendi taraftarları dışında bütün siyasi kuruluşlara saldırıyorlar

DIŞ HABERLER SERVİSİ

İran'da geçtiğimiz hafta içinde Muhammed Ali Recai'nin Parlamento tarafından Başbakanlığa getirilmesinden sonra Tahran'daki siyasi güç dengesinde yeni bir dalgalanma meydana geldi.

11 Ağustos günü İran Meclisi 153 lehte, 24 karşı ve 19 çekimser oy ile Recai'yi Başbakan ilan ederken, Ayetullah Beheşti'nin Cumhuriyetçi İslam Partisinin yeni bir başarı daha kazandığı ileri sürülüyordu. Ne var ki Başbakanı önermekle görevli Meclis Komisyonu uzun çalışmalardan sonra seçilebilecek bir aday ortaya çıkaramamış, bunun üzerine Devlet Başkanı Abulhassan Beni Sadr, Muhammed Ali Recai'yi Başbakanlığa önermişti.

Parlamentoda çoğunluğu ele geçiren tutucu din adamları Beni Sadr'ı yine güç durumda bırakmıştı. İran'dan gelen haberler de Devlet Başkanının rakiplerine karşı şiddetli bir taarruza geçtiğini belirtirken, Batılı gazeteler, "Beni Sadr, şimdi Mehdi Bazergan'a benzemeye başladı" şeklinde yorumlar yapıyor.

Devlet Başkanı Beni Sadr, 10 Ağustos günü Tahran'ın bir camisinde binlerce kişi önünde yaptığı konuşmada ilk kez oldukça sert bir şekilde "İslamı paravana olarak kullanan sahtekarlara" çattı. Bu çevrelerin, "İktidarı tamamen tekelleri altına almak amacında" olduklarını da hatırlatan Beni Sadr, "Beni destekleyin. İmamın bağımsızlıkçı ve gerçek İslamcı çizgisini hep beraber uygulayalım!" diyerek halka çağrı yaptı. Ülkede bir "anarşinin" hüküm sürdüğünü kaydeden Beni Sadr, "Bizim memlekette neden bu kadar çok cezaevi var? Devrim Muhafızlarının cezaevleri var, Devrimci Komitelerin cezaevleri var, ordunun, polisin cezaevleri var...Bu kadar çok grupla ülkenin güvenliği sağlanamaz ki!..." dedi.

Beni Sadr'ın bu konuşması büyük bir hararetle alkışlanırken, camide halk, Devlet Başkanına karşı darbe hazırlamış olan Cumhuriyetçi İslam Partisi taraftarlarından Hasat Ayat'ın cezasının "Ayetullah Halhali tarafından infaz edilmesini" talep ettiler.

BEHEŞTİ'NİN SALDIRILARI

İran'dan gelen haberlere göre, son seçimlerde çoğunluğu elde eden Beheşti'nin Partisine mensup silahlı milisler, kendi taraftarları dışında bütün siyasi kuruluşlara saldırıyorlar. Cumhuriyetçi İslam Partisinin hedefleri arasında Ulusal Cephe, Halk Mücahitleri, İranlı Devrimciler bulunuyor. Sovyet yanlısı Tudeh Partisi ve maceracı Fedai teşkilatının ise bu saldırılarda Beheşti'nin adamları ile çoğu kez birleştiği görülüyor. İktidarı tek başına ele geçirmek niyetinde olan bu kesim, yeni Başbakanın atanmasından sonra, yeni bir hükümet kurarak Beni Sadr'ın eylem alanını ve yetkilerini sonuna kadar sınırlamak istiyor.

SOVYETLER BİRLİĞİ

İran'daki iç çekişme, milli ve ulusal güçlerin aleyhine gelişirken, Sovyetler Birliği bu dengeyi daha da bozmak için girişimlerini sürdürüyor. İranlı bir diplomat, "Şah'ın en Amerikancı olduğu dönemde bile, Tahran yönetimi bir yabancı ülke ile bu kadar kısa zamanda bu kadar çok anlaşma imzalamadı" diyor. Resmi açıklamalara göre, İran İslam Cumhuriyeti üç ay içinde Sovyetler Birliği ile tam 17 ticari ve iktisadi anlaşma imzaladı. ABD ve Batı'ya karşı gözü kara bir düşmanlık güden bazı dini yöneticiler, Sovyetler Birliği ile yakınlaşmayı istemeseler de, sonuç olarak Kremlin—Tahran ilişkilerinin gelişmesine neden oluyorlar. Örneğin, Beheşti'nin gazetesi "Cumhuriyet—i İslami", Tudeh'in gazetesi "Merdum"dan sık sık alıntılar yaparken, Ayetullah Homeyni'nin Sovyetler Birliği'ni "Şeytani süper devlet" olarak nitelemesi Kremlin'dekileri pek telaşlandırmadı. Öte yandan Şah döneminden kalan bazı bürokratların bugün esas olarak Sovyetler Birliği ile yapılan ticari ve iktisadi anlaşmalar sayesinde kârlarını artırdıkları öğrenildi.

Moskova, İran'ın bu durumunu ilgi ve ihtiyatla izlerken, Dışişleri Bakanı Kutbzade'nin çıkışı karşısında sessiz kalamadı. Kutbzade, Andrei Gromiko'ya gönderdiği bir mektupta, Moskova'nın suçlarını üç kalemde teşhir etti:

1— İran'da kışkırtma yapan Tudeh'i desteklemek.

2— Afganistan'da Müslüman kanı akıtmak.

3— Irak'ı İran'a karşı silahlandırmak.

Bazı Batılı gözlemciler, Tahran ile Moskova arasındaki anlaşmazlık noktalarını sıralayarak, tutucu din adamlarının güç kazanmasıyla, İran'ın Sovyetler Birliğinden uzaklaşacağını öne sürüyorlar. Ancak, Kremlin'in tutumu bile bu tezi yalanlıyor.

İran'ın yeni Başbakanı MUHAMMED ALİ RECAİ

İran İslam Cumhuriyetinin yeni Başbakanı Muhammed Ali Recai 47 yaşında. Tahran'ın batısında Kazvin'den. 1960 yılında Tahran Yüksek Öğretmen Okulunu bitiren Recai 1963 yılında Bazergan, Ayetullah Talegani tarafından kurulan "İran Özgürlük Hareketine" katıldı.

Ali Recai, 1963'den 1978'e kadar siyasi faaliyetleri yüzünden üç kez tutuklandı. Halen, Cumhuriyetçi İslam Partisinin resmi üyesi olmamasına rağmen, bu Partinin siyasi çizgisini benimsiyor.

HÜKÜMET PROGRAMI:

* Dış politika: 'La Şarki, La Garbi, Cumhuriyet-i İslami' ilkesini kararlı olarak savunmaktan yana. Ancak esas darbeyi birlik halinde tahlil ettiği ABD ve Batı Avrupa'ya yöneltiyor.

* Ekonomi: 'Şimdiye kadar hep yoksul kesimlerle uğraştık. Bundan böyle kapitalistlerin de tutumlarını değiştirmelerini istemeliyiz', 'Hükümet safkan Müslüman olmalıdır.'

Politik kariyeri: 'İran'ın Özgürlüğü İçin Kurtuluş Hareketi' üyesi iken Tahran liselerinde matematik öğretmenliği yapan Recai, Mehdi Bazergan hükümetinde Milli Eğitim Bakanı olarak görev yaptı.

Başbakanlığa getirilen Muhammed Ali Recai.

İngiliz Jane's dergisine göre

Sovyetler nükleer güçle çalışan uçak gemileri yapımına yöneldi

14 Ağustosta Londra'da yayınlanan, 1980-1981 yılıyla ilgili uluslararası askeri filolar hakkında bilgileri kapsayan İngilizce derlenmiş "JANE'S" yıllığına göre Sovyetler Birliği nükleer itim gücüyle çalışan, 75 bin ton ağırlığında en az bir ve belki de 4 tane dev uçak gemisi yapıyor.

ABD bu tip 4 gemiye sahip, beşincisinin ise 1985 yılında tamamlanması gerekiyor. Bilindiği gibi Sovyetler Birliği bu tür gemi yapmıyor; sadece helikopter taşıyan gemiler yapmakla yetiniyordu.

Yine "JANE'S" dergisine göre her yıl ortalama 10 Sovyet denizaltısının yapımı tamamlanıyor ve yarısına yakını nükleer enerjiyle çalışan 240 üniteden oluşan Sovyet filosuna katılıyor. Ayrıca Sovyetlerin elinin altındaki 70 füze atar denizaltıdan 32'si Sovyet karasularından kuzey yarımküresindeki hedefleri vurabilecek güçteler. Buna karşılık NATO'nun hizmetindeki denizaltıların sayısı yaklaşık 150 kadar ve bunun ancak 65'i nükleer enerjiyle çalışıyor.

JANE'S yıllığı 1978'de Sovyet ve Amerika deniz güçlerinin eşit olduğunu belirterek şu andaki güç dengesi hakkında şöyle yazıyor: "Sovyetler Birliği'nin şu andaki askeri ve sivil deniz kuvvetlerini inşa programı; yüzyılımızın barış dönemlerindeki en önemli olayı olmasının yanında, Sovyetler Birliği'ne büyük bir deniz gücüne sahip olma özelliğini kazandırıyor."

70 yaşındaki Sovyet Deniz Kuvvetleri Komutanı Amiral Gorchkov'un bu alandaki rolüne değinen JANE'S yıllığı, herhangi bir deniz savaşının çıkması halinde dengenin iyice Sovyetlerin lehine bozulacağını belirtiyor.

Pravda, Mao'nun resimlerinin indirilmesinin "iki yüzlülük" olduğunu iddia etti

Sovyetler Birliği Komünist Partisi resmi yayın organı "Pravda" gazetesinde önceki gün çıkan bir yorumda, Başkan Mao'nun resimlerinin caddelerden çıkarılmasının "ikiyüzlülük" olduğu iddia edildi.

Böylece Çin yönetimin Mao'nun öğretilerinden uzaklaşmadığı belirtilen yorumda, eylemin amacının, "Mao'cuların yıllarca sürdürdüğü siyasal maceracılığın, halkta yarattığı hoşnutsuzluk ve düş kırıklığını azaltmak" olduğu öne sürüldü.

Yorumda, şimdiki Çin yöneticilerinin siyasal çizgilerini Mao'nun düşüncelerinin belirlemeye devam ettiği görüşü savunuldu. Ayrıca Çin'in Güney Doğu Asya'da "hegemonyacı ve genişlemeci" planlar yapmakta olduğu iddia edildi.

DİSK ve...

(Baştarafı 3. Sayfada)

yapılması için umutla beklerken, görüştüğümüz işçi ve işveren sendikası temsilcileri, uzayan grevlerin sözleşme masasına birçok ek sorun da getirdiğini ve "işlerinin zor" olduğunu belirtiyorlar.

Grevler uzadıkça çetrefilleşen sorunların başında, sözleşmenin yürürlük süresi ve grevde geçen sürenin ücretleri meselesi geliyor. Öğrenildiğine göre, işverenler, sözleşmelerin yürürlük süresinin imza tarihine kaydırılmasını ve arada geçen süre için belli bir ad altında bir miktar ödeme yapmayı düşünüyorlar. İşverenlerin bu teklifine işçi sendikalarının ne cevap verecekleri henüz bilinmiyor.

İŞVERENLERİN TUTUMU

Uzayan grevlerin bazı işkollarında daha büyük bir sıkıntı yaratırken, bazı işkollarında nispeten zayıf bir zorlayıcı etki yarattığı gözleniyor. Cam işkolundaki tek büyük tekelde, her iki sendikanın da greve gitmiş olması ve bu işkolunun diğer özellikleri yüzünden, cam işverenleri grevden en çok etkilenen kanadı oluşturuyorlar. Tekstil işkolunda ise işçilerin büyük çoğunluğunun Teksif'e üye olması çalışması, ayrıca bu işkolundaki üretim fazlası yüzünden, grevin zorlayıcı etkisi daha az görülüyor. Madeni eşya işkolunda ise, halkın alım gücünde son aylarda meydana gelen düşme ile, dayanıklı tüketim mallarının fiyatlarındaki aşırı artış, bu mallara olan talebi önemli ölçüde düşürmesi, MESS'in katı tutumunu sürdürmesinde başlıca etkenlerden birini oluşturuyor.

Ancak, grevlerin yarattığı ekonomik zorlamanın yanı sıra, hükümetin de son zamanlarda işveren sendikalarına "Grevlerin bir an önce bitirilmesi" yolunda tavsiyelerde bulunduğu belirtiliyor. Demirel hükümetinin son açıklamalarında "Eylül ayında üretim artışı beklendiği" yolundaki sözlerinin artışı, hükümetin bugün başlayan görüşmelerden umutlu olduğunun bir göstergesi olarak değerlendiriliyor.

Genelkurmay...

(Baştarafı 3. Sayfada)

ve gerekse atamalarda Türk Silahlı Kuvvetleri daima politik düşüncelerin dışında kalmıştır."

"Yanlı ve kişisel çıkarlar doğrultusunda kasten yapılan bu gibi yorum ve beyanlara kamuoyunun itibar etmeyeceğine inanılmaktadır. Ancak durumun bir kere daha açıklanmasında fayda görülmüştür."

İsrail'in...

(Baştarafı 3. Sayfada)

kamuoyu ve Arap dünyasında çeşitli tepkilere yol açtı. Fransa Dışişleri Bakanlığı bu konuda bir bildiri yayınlayarak "saldırıyı kınadığını" açıkladı. Londra'da ise İngiliz Dışişleri Bakanlığı "Saldırılarla ilgili raporları beklediğini ve bu saldırıların Ortadoğu'da barışa duyulan ihtiyacı bir kez daha kanıtladığını" belirtti. Aynı konuda bir bildiri yayınlayan ABD Dışişleri Bakanlığı da "İsrail saldırıları ciddi ve vahim bir durum yaratabilir" dedi.

Gerekçe yine aynı: "Yasak yayın" TİKP Üsküdar İlçe yöneticisi 1 Mayıs Mahallesinde gözaltına alındı

İSTANBUL (ÖZEL)

İSTANBUL Ümraniye'de 1 Mayıs Mahallesinde halka yönelik polis ve asker baskısı yoğunlaşırken, pazartesi akşamı Türkiye İşçi Köylü Partisi (TİKP) Üsküdar İlçe Yöneticisi Mustafa Güven, evini basan güvenlik kuvvetleri tarafından yasak yayın bulundurduğu gerekçesiyle göz altına alındı.

17 Ağustos pazar günü 1 Mayıs Mahallesinde bir arkadaşını ziyarete giden TİKP Üsküdar İlçe Yöneticisi Mustafa Güven, mahallede önü jandarmalar tarafından kesilerek karakola götürüldü ve dövüldü. Daha sonra evi basılarak arandı ve bir şey bulunamadı. Bunun üzerine Mustafa Güven serbest bırakıldı.

Ancak salı akşamı, Mustafa Güven'in evi bir kez daha basılarak yasak yayın bulundurduğu gerekçesiyle yeniden gözaltına alındı. Üsküdar Emniyet Amirliğine götürülen Mustafa Güven'in oradan 1. Şubeye sevkedileceği bildirildi.

MHP, Oktay Ekşi...

(Baştarafı 3. Sayfada)

Örsan Öymen'in sütününa bir açıklama gönderen Okuyan, "Size bir şeyi hatırlatmak isterim: Almanya'ya giderek oradan yazı yazıp MHP'ye yalan ve iftiralar savurmanız, sizden bizim hesap sormamızı engellemez" diyerek tehdit ediyor.

Örsan Öymen dünkü yazısında Okuyan'a cevap verirken, Okuyan'ın Meclis koridorlarındaki sözlü tehdit ve Hergün gazetesinde isminin manşetten verilişini yadırgamadığını belirtiyor ve MHP'nin "Silahlı sağ terör eylemcilerine kanat geren politikasını" eleştirdiğini hatırlatıp, tehditler konusunda şunları söylüyor: "Ne ülkücü Ali Yurtaslan'ın açıklamalarında belirttiği gibi tehditle baskıyla, şantajla yıldırılabilir, ne de satın alınabilir."

"İLLE DE EKŞİ'Yİ İKNA ETMEK Mİ GEREKİYOR?"

Yaşar Okuyan dünkü Hergün gazetesinde yayınlanan açıklamasında ise Oktay Ekşi'nin MHP hakkındaki suç duyurularının Başsavcılıkta beklemesini eleştiren yazısına karşılık MHP'nin "suçsuz olduğunu" öne sürüp Ekşi'ye şunları söylüyor:

"Yani Sayın Türkeş bu kadar samimiyetle anarşi ve terör konusunda görüşler ortaya koymasına rağmen, sizi özellikle bu konuda ikna etmek zorunda mıdır? Yani ille de sizi ikna etmemiz mi gerekmektedir?"

Polonya'da grevler...

(Baştarafı 3. Sayfada)

laştırırken, işçilerin siyasi taleplerinin kabul edilemeyeceğini tekrar tekrar açıklıyor. Grev komitelerinin 'işçileri temsil etmediğini' ileri süren Resmi İnterpress Ajansı Müdürü, Baltık kıyılarındaki grevcilerin 'Anarşist ve sosyalizm düşmanı unsurlar tarafından tahrik edildiğini" iddia etti. Öte yandan Varşova yönetimi, görüşmeleri fabrika fabrika sürdürmek isterken grev komiteleri, aynı sektördeki işyerlerinde toplu görüşmelerin yapılmasını talep ediyorlar. Son gelen haberlere göre Parti yetkilileri ve işyeri yöneticileri, grev komiteleri ile sürdürdükleri görüşmeleri durdurdu. İnterpress, grevcilerin bir an önce işbaşı yapması gerektiğini öne sürerken her grev gününün Polonya ekonomisine 300 bin dolara mal olduğunu belirtti.

Grevci işçiler, hükümetin bu tutumunu değerlendirirken, Parti yöneticilerinin de baskı altında olduğunu açıklayarak, görüşmelerin bir an önce başlamasını istediler.

Polonya'daki gözlemciler, grevlerin git gide büyümesi ve görüşmelerin kesilmesi üzerine, daha önce verilmiş olan sözlere rağmen, hükümetin şiddete başvurmaktan kaçınmayacağını belirtiyorlar.

YANKILAR

Batı Avrupa basın-yayın organları Polonyalı grevcilere gün geçtikçe daha fazla önem vermeye başlarken, TASS Ajansı ilk kez dün, Polonya'daki "Sosyal olaylardan" kısaca sözetti. Gierek in konuşmasındaki, işçileri tehdit eden bölümleri iktibas eden Sovyet Resmi Haber Ajansı, grevcilerin "Anarşist ve düzen aleyhtarları tarafından kışkırtılmış olabileceğini" iddia etti.

Öte yandan Fransız Komünist Partisi, Polonya'daki olaylarla ilgili açıklamasında, "Gierek yönetiminin ne denli hoşgörülü ve görüşmeye açık bir rejime sahip olduğunun kanıtlandığını" iddia etti.

Brüksel'deki merkezinde haftalık olağan toplantısını yapan NATO Siyasi Dairesi ise, Polonya'daki olayların vahim olmadığını ileri sürerek, bölgedeki Sovyet birliklerinin yeni harekatlarının işçi grevleri ile bir ilgisi bulunmadığını öne sürdü.

İstanbul ve...

(Baştarafı 3. Sayfada)

Kadıköy Koşuyolu'nda kimliği belirlenemeyen bir yurttaş silahlı kişilerce minibüsten indirilerek tarandı ve olay yerinde hayatını kaybetti.

İstanbul Kocasinan Siyavuşpaşa'da dün Osman Zeki Kaptan adlı bir nalbur, işyerini basan 2 saldırganın açtığı ateş sonucu olay yerinde öldü. Olayla ilgili soruşturma sürdürülüyor.

İstanbul Haydarpaşa Askeri Hastanesinde görevli Askeri Dr. Yüzbaşı Çetin Özer, akşam Bakırköy'de öldürüldü. Saat 22.30 sıralarında Bakırköy Parkönü Caddesi Yeniyol Sokaktaki evine gitmekte olan Doktor Yüzbaşı Çetin Özer, kimliği belirlenemeyen kişilerin silahlı saldırısına uğradı. Dr. Yüzbaşı aldığı kurşun yaralarıyla hastaneye kaldırılırken yolda öldü.

ADANA'DA BİR NÜFUS MEMURU ÖLDÜRÜLDÜ

Adana Nüfus Müdürlüğünde görevli Mehmet Battal adlı bir memur kimliği belirlenemeyen bir kişinin silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Saat 07.30 sıralarında görevine gelen Metin Battal, Müdürlüğün bulunduğu Çocuk Esirgeme Kurumu İşhanı önünde silahlı saldırıya uğradı. Tabanca kurşunlarıyla ağır yaralanan Metin Battal olay yerinde hayatını kaybetti.

Adana'nın Denizli Mahallesinde bakkallık yapan Cabbar Güler adlı bir şahıs, dükkanını açmak üzere evinden çıktıktan sonra kimliği belirlenemeyen bir kişi tarafından tabanca ile ateş edilerek öldürüldü.

ELAZIĞ TİKP YÖNETİCİSİ, DEV-SOL'CULARIN SİLAHLI SALDIRISINA UĞRADI

Gazetemizde 10 Ağustos günü yayınlanan "Dev-Sol'cular Pertek Karakolunu bastı" başlıklı haber üzerine Önceki gün Fevzi Çakmak Mahallesinden çıkan Kahraman Taşkın adındaki TİKP taraftarı bir genç 4 kişilik bir Dev-Sol'cu grubun saldırısına uğradı. Aynı şekilde Şahin Cengiz adlı bir genç de 15 kişilik grubun saldırısına uğradı. Dev-Sol'cular kafasına silah dayayarak tekme ve yumrukla genci kıyasıya dövdüler. Fevzi Çakmak Mahallesinde silahlı gruplar halinde dolaşan Dev-Sol'cular Hayri Çaktı'ya da silahlı saldırıda bulundular. Saldırıda Kahraman Taşkın bacağından silahla yaralandı. Saldırıda ayrıca Hayri Çaktı'nın akrabası Pervin Çaktı ile sokaktan geçen Hanım Yüksel adlı bir kadın da yara aldı.

EVİNE ATILAN BOMBAYI FIRLATAN KADININ BAŞI KOPTU

Ankara'nın Aşıkpaşa Bağcılar Mahallesinde dün sabaha karşı evine atılan bombayı dışarı atmak isteyen Sedef Yıldırım adlı kadın, patlama sonucu başı koparak öldü.

İnciraltı Yurtlarında 5 öğrencinin ölümüne neden olan biri subay 10 askerin 24 yıl hapsi istendi

HABER MERKEZİ

İZMİR İnciraltı Öğrenci Yurtlarında 12 Haziran Perşembe gecesi 5 öğrencinin açılan ateş sonucu öldürülmesiyle ilgili davanın iddianamesi Sıkıyönetim Askeri Savcılığınca hazırlanarak mahkemeye verildi.

Askeri Savcı iddianamesinde suç işlediği belirlenen Asteğmen Necip Pınar, çavuş Hasan Dimici ve 8 askerin Sıkıyönetim Mahkemesince tutuklanarak cezaevine konuldukları öğrenildi. Sanıklar hakkında Türk Ceza Kanununun 448. ve 463. maddeleri gereğince kasten adam öldürmek suçundan cezaya çarptırılmaları isteniyor. Bu maddeler 24 ile 8 yıl arasında hapis cezasını öngörüyor.

Adana'da...

(Baştarafı 3. Sayfada)

civarında tren istasyonunda genel arama yapan güvenlik kuvvetlerine ateş açan ve Jandarma Çavuşu Zeki Yıldırım'ı şehit eden komandonun Gaziantep'in İslahiye nüfusuna kayıtlı Beytaz Timur adlı komando olduğu belirlendi.

Sanığa yataklık yapan ve yanlarında barındıran Halil Koç, Süleyman Köse, Ahmet Haleplioğlu, Ziya Kaplan, Mahmut Mart, Veli Kaplan, Bekir Çapa, Mustafa Mart, Mustafa Şaş, Osman Haleplioğlu, Mehmet Nihat Mart Ali Kaplan, Hacı Mahmut Mart, Şevket Mart, Ali Mart ve Hüseyin Öz yakalandılar. Kaçan sanığın yakalanmasına çalışılıyor.

Hergün gazetesi Jandarma Çavuşu Zeki Yıldırım öldürüldükten sonra yaptığı yayında, çavuşu sol görüşlülerin öldürdüğünü iddia etmişti. Gazete 21 Ağustos 1979 tarihli sayısında "Jandarma Çavuşunu Komünistler Vurdu" şeklinde vermişti.

İSTANBUL SIKIYÖNETİM MAHKEMESİNİN KARARI

Öte yandan, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 nolu Askeri Mahkemesi, komando Arif Çalışır'ı yaralama ve bomba atma suçlarından toplam 7 yıl iki ay hapse mahkum etti.

Çalışır olaydan sonra Bakırköy MHP binasında yakalanmış, mahkeme bu nedenle dava ile ilgili olarak, Başsavcılığa MHP hakkında suç duyurusunda bulunmuştu. Çalışır ile ilgili karar da duyuruya eklenmek üzere Başsavcılığa gönderildi.

"İşçiler müthiş kararlı"

(Baştarafı 3. Sayfada)

Tersanenin toplantı salonuna giriyoruz. Bütün grev komitesi hazır. 100 işçi oturuyor, kürsüde de 20 kadar grevci var. İşyeri yönetimi ile yapılan görüşmeleri anlatıyor Grev Komitesi üyeleri: "Görüşmeler sıkı geçti. Sabahlara kadar sürüyordu. İşyeri yönetimi sorumlusu, bir ara 'Hadi şimdilik ara verelim, yarın sabah saat 5'te devam ederiz dedi. Ama sonra da gelmedi. Saat 6'ya doğru işyeri yönetimi koşullarını bildirdi. Grev Komitesinin tek yanıtı: "Hayır, kabul etmiyoruz. Gelsinler görüşmeye devam edelim."

Gdansk kenti suskun ve sakin. Zaten cuma gününden beri ulaşım işçilerinin grevi nedeniyle yollarda da pek hareket yok. Bu arada dükkanlar önündeki kuyruklar uzuyor. Hayret, kasabın önünde kuyruk var ve et dağıtılıyor. Kasapta çalışan kıza nedenini soruyorum, "Stok yapıyorlar." Ama neden? Kız gülüyor.

Şimdilik kentte polis pek görülmüyor. Ama kimileri yakında birliklerin geleceğini söylüyor. Konuştuğumuz insanlar sorunlarını açıkça söyleyemiyor. Gergin durum konuşturamıyor insanları.

Ve Gdansk'ta tersane işçilerin yanı sıra, diğer sektörlerde de grev var. Elmor, Klimo, Techmet, Opakomet fabrikalarında da grev komiteleri kuruluyor. KuzeyTersanesi işçileri ise Lenin Tersanesindeki greve dayanışmalarını ifade etmek için Gdansk'a bir heyet gönderdi...

ZEYTİNBURNU 2. ASLİYE HUKUK HAKİMLİĞİNDEN
Esas No: 1979/258

Davacı: Mehmet Ali Sürekli
Vekili: Av. Bilgin İnanç
Davalı: Hülya Sürekli
Dava: Boşanma.

Karar No: 1980/69

Erzincan, Refahiye ilçesi, Derebaşı köyü, cilt 071, sayfa 1, kütük sıra no. 1'de nüfusa kayıtlı bulunan Şevki oğlu, 1951 doğumlu davacı Mehmet Ali Sürekli ile Seyitali kızı, 1957 doğumlu davalı Hülya Komula Sürekli'nin mahkememizce verilen 17.3.1980 tarihli kararla boşanmalarına, davalı Hülya kabahatli görüldüğünden 1 sene müddetle evlenmekten memnuiyetine karar verilmiştir.

İşbu ilanın neşrinden itibaren 15 gün sonra başlayacak yasal süre içerisinde adresi meçhul bulunan davalı tarafından kanun yollarına başvurulmadığı taktirde hükmün kesinleştirileceği karar tebliğini ihtiva eden tebligat yerine geçerli olmak üzere ilan olunur.

Basın: 2906-1061

Müessese...

(Baştarafı 3. Sayfada)

Sıkıyönetim Komutanlığı önündeki boş arsaya askeri Reo ile getirilmiş, birkaç saat bekletildikten sonra savcılığa ve mahkemeye dahi çıkarılmadan serbest bırakılmışlardır.

Gazetemizi satarken gözaltına alınanlardan İsmet Şimşek ise Sıkıyönetim Komutanlığı önünde, Üsküdar Emniyet Amirliğinden gelen bir ekip tarafından alınarak götürülmüştür.

Şimşek, 1977 yılında 1 Mayıs Mahallesinde gecekondu yıkımı sırasında çıkan olaylardan ötürü, dün mahkemece tutuklanarak Toptaşı Cezaevine sevkedildi.

MHP'lı Irmak...

(Baştarafı 3. Sayfada)

ken her türlü can güvenliğinden yoksun halk seçim sandığına nasıl gidecek?"

İsmail Akın konuşmasında Afyon Valisi ile Sultandağı Kaymakamı'nın ortak hareket ettiklerini, Sultandağı Kaymakamının karayollarından geçen kamyonlardan zorla para alıp bu paraları ÜYD'ye verdiğini söyledi.

Sataşma olduğu gerekçesiyle MHP Çorum Milletvekili Mehmet Irmak söz aldı. Irmak, "ÜYD gibi demokratik kuruluşlara" CHP Milletvekili İsmail Akın'ın dil uzattığını belirterek şunları söyledi: "Esasen ÜYD'nin burada kendini savunacak temsilcisi yoktur. Hal böyle iken savunmasız kuruluşlar hakkında bir takım iddialarda bulunmak doğru değildir."

Daha sonra CHP Afyon Milletvekili İsmail Akın, Mehmet Irmak'ın ÜYD'yi resmen koruduğunu söyleyerek, araya girdi. "Biz CHP olarak, komünistlerle işbirliği içinde değiliz. Siz de ÜYD ile işbirliği içinde değiliz deyin, bakalım diyebilecek misiniz?" deyince, Mehmet Irmak, "Ben milliyetçileri her yerde savunurum" şeklinde cevap verdi.

Hükümet adına konuşan Köksal Toptan ise, seçim emniyetini ve can güvenliğini sağlamanın bu hükümetin boynuna borç olduğunu söyledi.

Toptan, "Eğer erken seçim kararı alınırsa ve Parlamento gerekli görürse, Parlamento içinden çıkacak tarafsız bir hükümetle de seçime gidilebilir. Bizim illa da bu hükümetle seçime gidelim diye bir talebimiz yoktur" şeklinde konuştu.

Komisyonda CHP'li Haluk Karaborklu'nun önergesi ile usul üzerine çıkan tartışmalar uzayınca AP'li Nahit Menteşe bütün Parlamenterlerin onar dakikalık konuşma yapmasını istedi.

Başkan Şener Battal toplantıyı bugün saat 11.00'de devam etmek üzere kapattı.

Erdal Atabek ve Dr. Derkut tutuklandı

HABER MERKEZİ

TÜRK Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Dr. Erdal Atabek ile İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri Dr. Şahin Derkut, doktorları yurt çapında direnişe geçmeleri için tahrik ve teşvik ettikleri gerekçesiyle İstanbul Sıkıyönetim 2. Askeri Mahkemesince tutuklandılar.

TİKP Genel Başkanı Doğu Perinçek, Dr. Atabek ve Dr. Derkut'a gönderdiği telgrafta "Bir an önce özgürlüğe kavuşmanızı dilerim" dedi.

MHP Merkezindeki adam itiraf'a devam ediyor (22)

Gasp için girdikleri evin kızlarına tecavüz ettiler

Ali Yurtaslan bugünkü itirafında birçok öldürme, yaralama, bombalama, tarama ve gasp olayını aydınlatıyor. Yurtaslan'ın açıklamaları İbrahim Bozkurt cinayetinin gerçek katillerini de su yüzüne çıkarıyor. Yurtaslan, Müslümanlık ve milliyetçilik sloganlarıyla ortaya çıkan komandoların nasıl bir ahlak düşüklüğü içinde olduklarını, gasp için girdikleri evin kızlarına tecavüz edenleri açıklayarak kanıtlıyor. Yurtaslan şunları anlatıyor:

İBRAHİM BOZKURT'UN GERÇEK KATİLLERİ KİMDİ?

"ABDULLAH Çatlı Ankara Şube Başkanı iken, Bahçelievler-Emek bölgesinde birkaç cinayet işlendi. Bunlardan biri İbrahim Bozkurt'un öldürülmesi olayıdır. 1977 Aralıkında veya 1978 Ocak ayında simdi halen İnci Baba adlı Ankara Mafiasının elebaşılarından birinin fedailiğini yapan Kemal Bilgin elinde silahla yurda geldi. Ve 'Komünistler bize saldırdı, ateş edip kaçtım' dedi. Kemal Bilgin Teknik Öğretmen öğrencisiydi. Yurttan Nidai Seven, Armağan Yılmaz ve birkaç kişi daha buraya açılan ateşe karşılık verdiler. Hanifi Tokgöz bu olaylarda yoktu.

"Kemal Bilgin olaydan sonra bir kıza arkadaşlık teklif ediyor. Kız reddedince onu tehdit ediyor ve cinayet işlediğini anlatıyor. Kız durumu polise bildiriyor. Polis Kemal Bilgin'i yakaladı ve hemen konuşturdu.

"Kemal kendisinin dışında babaları albay olan Ersin ve Ender Ötkar adlı kardeşlerin de olayda silah kullandıklarını söylüyor. Bunlar ikizdir. Olayda babalarının beylik silahını kullanmışlar. Polis bunları yakalayınca birinin üzerinden babasının silahı çıkıyor. Albay Genelkurmay İstihbaratta çalışıyormuş. Tanıklar Kemal'i, Ender'i ve Ersin'i teşhis ediyorlar. Balistik muayenede İbrahim Bozkurt'un albayın silahı ile vurulmadığı anlaşılıyor.

"Hanifi Tokgöz önemsiz bir olaydan dolayı içeri düşünce bunlar onu kandırıyorlar. Ve suçu üzerine almasını istiyorlar. Albay ve Selahattin Arpacı da araya giriyor. Kemal Bilgin mahkemede İbrahim Bozkurt'u Hanifi'nin öldürdüğünü söylüyor. Hanifi de suçu reddediyor. Böylece Kemal Bilgin'in ifadesi, albayın baskısı ve kurulan tezgahla Hanifi 6 sene 8 ay ceza yiyor. Mahkeme olayın faili meçhul, fakat ateş eden belli olduğu sebebiyle Hanifi'ye bu kadar ceza veriyor. Diğerleri şahitlerin beyanına rağmen beraat ediyorlar. Hanifi Teknik Öğretmen Okulu İnşaat Bölümü 2. sınıf öğrencisiydi. Aynı zamanda inşaat kalıpçısıdır. Yazları çalışırdı. Annesi yoktu, babası da nefes darlığından çalışamıyordu. Hanifi kimsesiz olduğu ve desteği olmadığı için kabul etmek zorunda kaldı. Cezaya itiraz bile edemedi. Bu olayda cinayet silahını Nidai Seven yok etmiştir."

BAHÇELİEVLER ŞEBEKESİNİN GASP VE SOYGUNLARI

"BAHÇELİEVLER'deki olaylarda yer alan gruplardan biri de Bilal Demir, Mustafa Çıtak ve Mehmet Ayna'nın kurduğu soygun çetesidir. Ankara Şubesi 'Artık olay istemiyoruz, masrafları da karşılamıyoruz' dediği için bunlar soygunlara giriştiler. Yıldız Bloklarındaki bir evde para ve mücevher gaspettiler. Beştepe'de Çiftlik Caddesindeki villa tipi evlerden para ve mücevher gaspettiler. Yine Yıldız Bloklarında Hacettepe veya Ortadoğu'da görevli bir profesörün evinin kapısına saatli bomba koydular. Profesörün komşusu olan bir ülkücü olayı gördü ve polislere haber verdi. Böylece bombayı tesirsiz hale getirdiler.

"Yine bu grup Bahçelievler-Emek arasında 60. sokakta gasp için bir eve girdiler. Ev sahibi evde yoktu, sadece kızları vardı. Bu kadar uğraştık, boş çıkmayalım diyerek kızlara tecavüz ettiler."

ECZACILIK FAKÜLTESİNİN BOMBALANMASI

"1 Nisan 1978 tarihinde Eczacılık Fakültesine bomba atıldı. Bu olayı Fen Fakültesi ülkücülerinin başkanı ve Niğde Yurdu Müdür Muavini Arif Görünmez, Fen Fakültesi 2. Başkanı ve MHP Gençlik Kolları Genel Yönetim Kurulu üyesi Ahmet Doğan Ataman ve hem Fen Fakültesinde, hem de Yükselişte öğrencilik yapan Dursun İnce adlı şahıslar yaptılar. Bunlar Ankara Üniversitesi rektörlük bahçesinden Eczacılık Fakültesi kantinine doğru bir dinamit lokumu attılar. Oradan Atom Araştırma Merkezine kaçtılar. Bombalamanın sebebi devrimci öğrencilerin grup halinde okula gelmeye başlamalarıydı. Olaydan sonra okul süresiz tatil edildi."

EMEK MUHTARININ EVİ BOMBALANDI

"27 Mart 1978 tarihinde Emek'te Nokta Kıraathanesi tarandı. Olaya katılanlar Emek Bölgesi İllegal Başkanı Nidai Seven ve şu anda Adana Yurdu Başkanı olan Mehmet Berk'ti. Bu olay da ortaya çıkmadı.

"Yine 1978 Haziran ayı içinde Emek muhtarının evi bombalandı. Bu muhtar Nenehatun Yurdunun boşaltılması için mahallede imza toplamaya başlamıştı. Bombalayanlar AİTİA öğrencileri Ahmet Gömlekçigil ve Armağan Yılmaz'dır. Bu olay da açığa çıkmadı.

"Şu anda Beşevlerdeki Şeker Öğrenci Yurdu Ankara Şubesinin bir üssü olarak kullanılıyor. Burası özel ve zenginlerin kaldığı bir yurt olduğu için daha az şüphe çeken bir görünümdedir. Ankara Şubesinin Şeker Yurdunda iki tane odası vardır. Bunlardan biri başkan için, diğeri de Yönetim Kurulu üyeleri için ayrılmıştır. Bunlar bu odalarda görüşmelerini rahatça yapabilmektedirler. Ayrıca yurdun telefonunu da kullanıyorlar."

Yurtaslan: "Ulus'taki Birinci Asliye Ceza Hakimi Osman Bey, ÜGD'nin kurulması için bize zaman kazandırdı"

Ankara 1. Asliye Hakimi Bağbek: "Sözlü delilin ispat gücü yoktur"

HABER MERKEZİ

ALİ Yurtaslan'ın itirafında adı geçen Ankara 1. Asliye Ceza Hakimi Osman Bağbek, sözlü delillerin ispat gücü olmadığını söyledi.

Bilindiği gibi Bağbek'in MHP'li olduğunu belirten Ali Yurtaslan, Ülkü Ocakları hakkındaki suç duyurusu dosyasının Bağbek'e gitmesini sağladıklarını, Bağbek'in hakimi olduğu 1. Asliye Ceza Mahkemesinin de Ülkü Ocaklarının kapatılmamasına karar verdiğini anlatmıştı. Yargıtayın kararı bozması üzerine mahkeme, Ülkü Ocakları Derneğinin kapatılmasına karar vermek zorunda kalmıştı.

Haberin gazetemizde yayınlanması üzerine bir açıklama yapan Ankara 1. Asliye Ceza Hakimi Osman Bağbek, "Görüş ayrılıkları yüzünden Türkiye'de binlerce kişi öldürülmektedir. Aynı görüş ayrılıkları yüzünden yalan söylemek hiçten bile değildir. Bu nedenle sözlü delillerin artık bu şartlarda ispat gücü kalmamıştır" şeklinde konuştu.

İTİRAF için ne diyorlar?

CHP İstanbul Milletvekili DOĞAN ONUR: "Yargı harekete geçmeli"

"İtiraf dizisi kamuoyunda ilgi ile izlenen bir yayın oldu. Yetkili mercilerin harekete geçmesini bekliyoruz. Bugünkü iktidarın, hükümetin işin içine girmeyeceği bir durumda, yargı organları ve anayasal kuruluşlar harekete geçip tepkilerini göstermelidirler."

CHP Tokat Milletvekili ALİ KURT: "Gerçekler meydana çıktı"

"Çok güzel bir şey. Gerçekler kamuoyunda meydana çıktı. Gazeteniz iyi bir görev yaptı. Bu yayınla ilgili makamların harekete geçmeleri uyarılmış oldu. Demirel'in sağ cinayet işlemiyor sözü bu yayınla yalanlanmış oldu."

TRT Spikeri JÜLİDE GÜLİZAR: "Soruşturma sonucu ne çıkacak?"

"Çok ilginç bir yayın. Ama asıl önemli ve ilginç olan yetkili makamlarca açılmış soruşturma sonucunda ortaya çıkacak, ya da çıkmayacak şeylerdir. Bekleyelim..."

Balıkesir Barosu Avukatlarından A. TURGUT İNAL: "Altı çizilerek izlenmeli"

"Aydınlık'ın Ali Yurtaslan ifşaatına ait yayını yılın basın olayıdır. Gazete örgütleri yıl sonunda bunu mutlaka değerlendireceklerdir. Bu ifşaatlara sokaktaki vatandaştan devletin başına kadar eğilmesi gerekir. Hele hele Cumhuriyetin Savcıları ve Başsavcılık her ifşaatın altını çize çize takip edip sonuçlandırmak durumundadır. Kaldı ki, bu onların yasal görevlerinin ötesinde, Türk kamuoyu da bunu beklemektedir."

AP Yozgat Senatör adayı, bir avukat: "AP, MHP'den kolunu kurtarmalı"

"MHP, AP'yi yutmaktadır. Partimizde sesimizi çıkartamıyoruz. Demirel ve ekibi, MHP'nin saldırganlığına göz yummaktadır. Bu itiraflar çok önemli ve şaşırtıcıdır. Yetkililer derhal harekete geçmeli. AP, MHP'den kolunu kurtarmalıdır."

Harita Mühendisleri Odası Başkanı CELAL BEŞİKTEPE: "Diğer itiraflardan daha çarpıcı"

"Bu itiraf, diğer itiraflardan daha çarpıcı. Çok iyi bir yayın. Ancak Türkiye'yi ABD'nin ileri karakolu haline getirmek isteyen, saldırgan NATO örgütüne karşı çıkılmadan MHP'ye karşı çıkılamaz."

Makine Mühendisleri Odası Genel Başkanı ÖMER ÇİFTÇİ: "Bu bilgiler nasıl Aydınlık'a geliyor?"

"Yayını kısmen izledim. Son derece olumlu, fakat kuşkularım var. Bu kadar bilgiyi nasıl topladınız? Bu bilgiler nasıl Aydınlık'a geliyor? Aydınlık'ın bu kadar gücü var mı? Gazete görevini samimi olarak yapıyor ve Türkiye halkına da en büyük hizmeti yaptığını gösteriyor. Başarılar dilerim."

Ankara'da AP taraftarı bir memur: "Yetsin artık MHP'nin Azrailliği"

"Yetsin artık MHP'nin Azrailliği! Milletini seven, vatanını seven MHP'ye kucak açmasın. Açanlar derhal ayrılsın beyaz atın sırtından. Helal olsun Türkeşçi faşist yalandan dönenlere!"

Adana Sıkıyönetim Komutanlığı İtiraf'ı ihbar kabul etti

ADANA (ÖZEL)

ADANA Sıkıyönetim Komutanlığı da ÜGD Hukuk Masası Şefi Ali Yurtaslan'ın "İtiraf"ını ihbar kabul ederek soruşturma açtırdığını açıkladı.

Adana Sıkıyönetim Komutanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Şubesince bu konuda yapılan açıklama şöyle:

"ÜGD Genel Yönetim Kurulu üyesi ve Hukuk Masası Başkanı Ali Yurtaslan'ın itirafları ile ilgili olarak, bir süreden beri Aydınlık gazetesinde yayınlanmakta olan haber Komutanlığımızca suç ihbarı niteliğinde kabul edilerek, itirafların Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep-Adıyaman ve Hatay illerini kapsayan bölümleri hakkında, 19 Ağustos 1980 gün ve Adli Müşavirlik 1980/2655 sayılı soruşturma emriyle, olay, Sıkıyönetim Askeri Savcılığına intikal ettirilerek 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Yasasının 8. ve 95. maddeleri uyarınca adli soruşturma açılmıştır."

ANADOLU AJANSI ADANA SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞININ AÇIKLAMASINI TAHRİF ETTİ

Öte yandan, Anadolu Ajansı, Adana Sıkıyönetim Komutanlığı Basın ve Halkla İlişkiler bölümünce konuyla ilgili olarak yapılan açıklamayı tahrif ederek geçti.

Açıklamanın tam metnini yayınlamayarak, özetleme yapan Anadolu Ajansı, Komutanlığın "İtiraf'ın ilgili bölümleriyle ilgili soruşturma açıldığı" yolundaki açıklamasını "Ali Yurtaslan hakkında soruşturma açıldı" şeklinde verdi ve bu tahrifatı başlık olarak geçti.

Gözaltında bir "Şeker Bayramı"

(Baştarafı 4. Sayfada)

ve Adli Müşavirlik yetkilileri hatırlayacaklardır. Aynı gün İstanbul'un bazı semtlerinde gazetemiz satışı güvenlik kuvvetleri tarafından engellenmezken ve iki semtte gazete satarken karakol ve askeri birliklere götürülen arkadaşlarımız hemen serbest bırakılırken, ben ve arkadaşlarım neden 11 gün gözaltında tutulduk?

Anlıyorum ki, bana sorgusuz ve yargısız onbir gün hapis cezası verilmiş ve bu ceza infaz edilmiştir.

Ne savcı var, ne bir suç isnadı ve iddianame? Ne sorgu var, ne mahkeme? Fakat ortada onbir günlük bir hapis cezası var.

Bizim bildiğimiz, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre, idarenin isterse sıkıyönetim olsun, yargılama ve ceza yetkisi yoktur. Gözaltına alma yetkisi, böyle keyfi olarak kullanılamaz.

İSMET ZEKİ EYUBOĞLU

Yalancı yazın

İçinde bulunduğumuz dönem, özellikle şu otuz yıllık kesim, Türk toplumunda derin sarsıntıların ortaya çıktığı, başta gelenekler olmak üzere bütün kurumların çatırdadığı bir süreyi kaplar. Geleceğin tarihçileri bu dönemi anlatırken değişik belgelerden, kaynaklardan yararlanacak kuşkusuz. Ancak yararlanacağı kaynaklar arasında yazın ürünlerini kolay bulamayacaktır. Toplumcu, devrimci, halkçı, ulusçu, şucu bucu geçinen yazarlar, ozanlar, sanatçılar yaşanan olayların dışında kalmış, topluma yabancılaşmış kimselerdir. Kıyıda bucakta birkaç kişinin olayları görüp göstermesi bu ozan, bu yazar kalabalığı içinde kolayca ilgi çekmez. 12 Mart döneminde ozanlığı, yazarlığı yüzünden değil de karıştıkları kargaşa olayları yüzünden içeri alınmış, dayak yemiş yazarların, ozanların toplumcu oldukları da söylenemez. Girişilen eylemin niteliği konuyu aydınlatmaya yeter. Bu ozanlar, bu yazarlar kendi başlarından geçenleri, özel yaşamlarını ilgilendiren konuları yazıya geçirirken toplumcu, devrimci olduklarını söyleyerek ancak kendilerini kandırırlar. Toplumcu, devrimci olmak ulusun, ülkenin bütününü kaplayan, ilgilendiren olaylara, konulara yönelmeyi gerektirir.

Bizim yazarlar, ozanlar çağın uygarlık ortamından, bilgi düzeyinden, yaşama anlayışından uzak kalmış, içlerine kapalı yeni bir "tekke" geleneği sürdüren, yalnız okur-yazar olmakla yetinen kimselerdir. Bir bakın yıllardır dökülen kanlara, yıkılan ocaklara, ortalığı dolduran çığlıklara önem veren, onları toplumcu bir görüş açısından inceleyen, işleyen bir ozan, bir yazar, bir sanatçı var mıdır? Gene halk ozanlarına düştü iş, onlar daha toplumcu, daha gerçekçi bir atılım içindeler. Ülkeyi temelinden sarsan, çatısını çatlatan olaylar karşısında devrimci, toplumcu geçinen sanatçılar başka bir evrende yaşıyormuş gibi bir tutum benimsemiş, gerçeğe yabancılaşmıştır. Bu davranış türü yeni değildir. Olayların uzağında kalmak, toplum içinde topluma yabancılaşmak Divan yazınının eski bir geleneğidir. Bu geleneğin yalnız boyası değişmiş günümüzde. Divan yazınının söylediklerini günümüz yazını yeni dille, değişik bir nitelikte söylüyor. Yeni denmesi gereken bir yan varsa o da budur işte.

Ozanın, yazarın, öykücünün, romancının, sözün kısası sanatçının toplum olaylarına yabancı kalması kendinden, çağından uzaklaşmasıdır düpedüz. Geleceğe kalmanın yolu toplumu bilişten, tanıyıştan kaynaklanır. Ancak toplumdan geçen bir yol geleceğe gidebilir. Kişinin yalnız özel sorunlarını işleme dönemi geçmiştir artık, sanatı besleyen ortam sanattan ilgi istiyor, yarar bekliyor. Soyut kavramların arkasına saklanarak, eskimiş, yıpranmış yalancı sevileri dile getirmek sanatçı için yeterli, gerekli değil çağımızda. Eskiler bu türün çok güzel örneklerini vermişler bu konuda.

Dünyada bir câna benzer cân getür
Kâfir isen dahi gel iman getür
Hele bu derde düşiben yanaram
Buldun ise derdüme derman getür

diyen Kadı Burhaneddin (14. yy.) günümüz ozanından çok daha gerçekçidir insanı konu edinmede. Ancak bu bakış açısı değişmiştir çağımızda, insanın daha başka nitelikte sorunları vardır, insan istese de istemese de bir eylem içindedir. Üstelik günümüz ozanları, yazarları bu eylemlerin tanıklarıdır. Özellikle yazın alanına 1950'den sonra çıkanlar birer bunalım döneminin insanlarıdır. Buna karşın topluma yabancı kalmayı yeğlemişler.

Çorum, Maraş, Fatsa, Nevşehir, Sivas, Tokat gibi nice yörelerde dökülen kanlar, uğranan yıkımlar yalnız yöneticileri, görevlileri mi ilgilendirmeli? Ozanın, yazarın, öteki sanatçıların bu olaylar karşısında susmaları, özel eleştirilerle gün geçirmeleri mi gerekir? Birinci Dünya Savaşının, Kurtuluş Savaşının yaşandığı dönemde yetişen ozanlar, yazarlar çok daha toplumcuydu diyesim geliyor. Başarısızlıkları, eski telden çalışları bir yana bırakılırsa, ülke sorunlarına duydukları ilgi günümüzdekilerin ulaşamadıkları bir aşamaydı. Bodrum'da yazlığa gidip içki içmekle, bitmez tükenmez söyleşilere dalmakla toplumculuk, devrimcilik olmaz. Yalnız özel, kişisel konuları işlemekle de toplum sorunlarına yaklaşılmaz.

Bu vurdumduymazlığın kaynağı geçmişin bilinmeyişidir. Günümüzün sanatçısı toplumumuzun geçmişini bilemiyor, anlayamıyor, bu nedenle ne söylemişse yeni sanıyor. Bir duyguyu dile getirmede günümüz ozanı Kadı Burhaneddin'in şu dizelerindeki inceliğe kolay kolay varamaz:

Kadem basalı yoluna kadem kadem
yanaram
Tapunda şem gibi uşda dem be dem
yanaram
Cihanı ten dilerem ben ki oduna
yanam
Bu varlığ ile yanarsam oduna kem
yanaram

Gözümün irmez eli ki nazar kıla yüzüne
Ve ger göz ucuyile özgeye baham
yanaram

Bundan altı yüz yıl önce söylenmiş bu dizelerde kadem (ayak), şem (mum), nazar (bakış), cihan (evren, yeryüzü) sözcükleri bugün bildiğimiz yabancı dil varlıklarıdır. Ozanın yanaram (yanarım), baham (bakam), dilerem (dilerim) türünden söyleyişi bile bugün Doğu Anadolu yörelerinde günceldir. Oysa dizelerde duyguları, özlemi, sevgiyi dile getirme bakımından, kolay kolay varılmaz bir derinlik görülüyor. Bu dizelerde, kişisel olsa bile, bütün insanları ilgilendiren evrensel bir özlem saklıdır. Bu özlem, o çağın, bir gereğinden, toplum anlayışından doğuyordu. Oysa çağımızda sevgiye, insana, topluma bakış biçimi değişmiştir. Özel olanın değeri geneli kapsama gücüyle ölçülüyor.

Sorunun başka bir yönü daha var: Eski ozan toplumunu, çağını bütün incelikleriyle, ayrıntılarıyla biliyordu. Ondan kopuşu, uzak kalışı da bilinçliydi, kimi çevrelerde bir küçümsemeye dayanıyordu. Oysa günümüz sanatçısı toplumcu, devrimci geçinmesine karşılık toplumumuzu da, geçmişimizi de yeterince bilmiyor. Bunu da yaşadığımız olaylar karşısında vurdumduymaz tutumu gösteriyor.

ECE AYHAN (Fotoğraflar: Doğan KEMANCI)

ECE AYHAN:

"Benim okurlarım her zaman çocuklardır, onları düşünerek yazarım, yazacağım"

Doğan Kemancı

— D.K: Türkiye nin son kırk yıllık şiir yaşamını nasıl değerlendiriyorsunuz?

— E.A: Kazık bir soru bu; bir öğrenci ağzıyladır: Yani; sıkıyönetimin (Ali Rıza Altunkal pençesinde) ilanı olan ve bizim ailecek Çanakkale'den kalkıp deniz yoluyla İstanbul'a gelişimizden (Üstten mahmuzlu Antalya gemisi, güverte yolcuları olarak) ..bu yana deniyor soruda. Karartmalar, sığınaklar, karaborsa, hacıağalar, ağır işçiler, ekmek karnesi...günleri işte.

Toparlayarak konuşursak; bir toplumsal oluşumla, değişimle şiirin gelişimi her zaman tay gitmeyebiliyordur (kolay anlaşılabilecek bir deyimle; 'koşut'); bu olgular birbirlerini de oluştururlar ayrıca; sözgelimi şiir bir yana düşebilir ya da üste çıktığını sanabilir; vesaire..ve bu eylem böylece sürüp gider. Zaman zaman gerçek dolaşıma, tedavüle kentlilerce sokulmamışsa bile, tarih sırasına göre, Nazım Hikmet'in hagaragot şiirleri var, Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin i 1936'da yayınlamış Türkiye'de son; ama içerde (artık boru gibi olmayan) güzel şiirlerini yazabiliyordur... Dağlarca'nın "Çocuk ve Allah"ı 1940'da (Ben 1946'da Vefa Lisesinin karşısındaki Zeyrek Ortaokulunda okumuştum, Darüşşafaka'dan Vefa Lisesine gelmiş Eskişehirli bir arkadaş söylemişti, o zamanlar Darüşşafaka'da bir yıl sınıfta kalınınca öğrenci hemen okuldan atılırdı, atılanlardan çoğu da Vefa Lisesine gelirdi; Darüşşafaka Cemiyetince her öğrenciye kapalı yaka bir üniforma giydirilirdi). Orhan Veli'nin "Garip"i 1941'de çıkmış. Rıfat Ilgaz'ın "Yarenlik"i 1943'de. Cahit Irgat'ın "Bu Şehrin Çocukları", 1945. Behçet Necatigil'in "Kapalı Çarşı"sı yine 1945... İlhan Berk'in "İstanbul"u 1947... 916 doğumlu Niyazi Akıncıoğlu şiirlerini dergilerde arada sırada yayınlıyor... Yahya Kemal toplumsal değişime alttan alta karşı; Ahmet Muhip Dranas, Necip Fazıl Kısakürek, Cahit Sıtkı Tarancı; toplumsal gelişme pek umurlarında olmayarak güzel şiirler yazmayı sürdürdülerdi o zamanlar.

Bir toplumun tarihi, geçmişi, onun şiire, özgül bir dile yansıyışı (doğrusu şu; yoğurulur), her bir şeyi kesinlikle aşağı yukarı yüz yıllık olamaz! Anadolu Ortaçağ bileşiminden gelen, daha önceki Maveraünnehirden taşınan (bunu bir ırmak adı sananlar bile var; ilginçtir) dilsel, şiirsel bir olgular dizisi vardır; durmadan, her gün yeni bir bileşime varılıyor çünkü; doğallıkla, insan gelişen ve canlı bir organizma olarak tasarlanıyorsa; sözgelimi cumhuriyet ilan eden emlak sahipleri böylesi bir şeyi düşünemezler; 80 yılında olup bitenlere şaşkınlıkları bundadır; bence! Derbent şiir de böyle, uç Türkçe de böyledir... Olabildiğince nesnel olarak belirtiyorum ki; Anadolu'yu baştan başa geçen, toplumsal anlamda bir büyük bozukluğu deyimleyen bir derin çatlak varken; şu geçen kırk yıl içinde, şiire, dile, düşünceye, toplumun gelişmesine 'katkı'da bulunduğundan benim ilgimi çeken birkaç şair olmuştur...

Sonraları Oktay Rifat'ın, Ahmed Arif'in, Turgut Uyar'ın, Cemal Süreya'nın, Salah Birsel'in...bütünlükleri ilgimi çekti... Başka bir düzeyde Sezai Karakoç, İsmet Özel.. Bambaşka bir boyutta da İlhan Berk, sosyal bürokrat şiirleriyle Cahit Külebi... Kısacası işin giderek zorlaşmakta olduğunu görüyorum, bundan göneniyorum... Yenilerden İzzet Yasar, Enis Batur, Süreyya Berfe, Osman Serhat, Özkan Mert, Ahmet Erhan, Ataol Behramoğlu, Nihat Behram, Azer Yaran, Murathan Mungan, Mehmet Müfit, Erge Fülütçüoğlu, Mahir Öztaş, Yaşar Miraç, Hüseyin Peker, Mehmet Taner, Haluk Aker....ilgimi çekerler.

... Bence, sınır şiirinin en önemli günleri yaşanıyordur Türkiye'de; İzzet Yasar'a, Turgut Uyar'a, Enis Batur'a, Muhteşem Sünter'e, Mehmet Müfit'e, Yaşar Miraç'a...dek bakıyorum şimdiler...

— D.K: Sizce şiirin işlevi nedir? Yakın zamanda işlevini yitireceğini düşünüyor musunuz?

— E.A: Biraz aykırı bir tanımdır belki; bence şiir denilen şey, dilde 'nesnel karşılıklar' toplamının kütüğe çakılmasıdır. Bir şey elmasa çevrilmemişse çakılamaz! Eh, sınıf 'birincisi' ya da arkalı biri çakar. Sonradan geçerli olan gözükenler olmuyor ne hikmetse; bir düşünülsün, doğallıkla düşünülmek isteniyorsa; sanmıyorum bu düşüncemin düşünüleceğini, hatta okunacağını dahi. Görünen şu ki; bıyık altından gülmekten başkaca bir yol yok. 'İşlev' derken ne düşünülüyorsa; her şiirin bir 'işlev'i vardır, deyip geçelim. (Her katman güzellik yaratabilir.) İşlevsiz bir şiir hiç olmamıştır yeryüzünde, insan tarihinde! Görebildiğimce; şiir takılmaz bizim toplumumuzda, gösteriler, gösterişler beni hiç ilgilendirmez! İçinde bulunduğumuz toplumun bir insan toplumu olduğu üzre derin kuşkularım var. Bu yargıya öznel yollardan da varmadım.

— D.K: Şiir-ses ilişkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

— E.A: Bildiğimce, yeryüzünde her bir şeyin sesi vardır. Hele, insan sözkonusu ise, kesinkes! Bir yerde bir evde "insan gerekirse gözleriyle de duyabilir" derseniz, en azından kafaca üşütmüştür denebilir. Kulakçılar da yadırgar bunu, adamların onca vakfı, derneği vesairesi var. Zeki okurlar da, okullarda okuduklarından olacaktır, sesin ancak kulakla ilintili olduğunu düşünürler. Ben bir parça aykırı bir dalım, her bir verilmiş düşünceyi didik didik ettiğim için, bu sorunu da başka bir biçimde anlıyorum.

Buraya bakın, burada, bu kara mermerin altında
Bir teneffüs daha yaşasaydı
Tabiattan tahtaya kalkacak bir çocuk gömülüdür
Devlet dersinde öldürülmüştür.

Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu:
Maveraünnehir nereye dökülür?
En arka sırada bir parmağın tek ve doğru karşılığı:
–Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbine!dir.
(...)
Arkadaşları zakkumlarla örmüşlerdir şu şiiri:
Aldırma 128! İntiharın parasız yatılı küçük zabit okullarında
Her çocuğun kalbinde kendinden daha büyük bir çocuk vardır.
Bütün sınıf sana çocuk bayramlarında zarfsız kuşlar gönderecek.

— D.K: Sizce "İkinci Yeni Şiir"in nesnel karşılığı var mıydı?

— E.A: Bu kez ben size bir soru sorayım; sorunuz ilkin geçmiş zaman kipinde; "İkinci Yeni Şiir" tırnak içinde Muzaffer Erdost'un sonra nesnel karşılıktan acaba ne anlaşılıyordur?

— D.K: "23 yaşında Ece Ayhan Şiiri-Okur" ilişkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

— E.A: Demek ki yıl 1957'dir. Yineliyorum, bir insan toplumu içinde bulunduğumuz söylenemez (77 başlarında Zürih'teydim, İstanbul'dan 'iadeli taahhütlü' bir ortak mektup aldım; tartışılmaz bir belge var elimde!) Benim okurlarım her zaman çocuklardır, onları düşünerek yazarım, yazacağım. Ve çocuklardan başkasına da kesinlikle güvenmiyorum güvenmeyeceğim keza. Okur; şiirin belki de en önemli boyutudur, şiir onsuz düşünülemez, başkalarını bilmem ama acımasız olabilen okurla değil benim ilişkim herhalde.

— D.K: Son çalışmalarınızı anlatır mısınız?

— E.A: Benim uzunca saydığım bir düzyazı var, buna bir bakıma 'küçük roman' da denebilir; düzyazı meğer ne denli zormuş şaşıyorum şaştım gerçekten. Şiirler, onları bütünlemeye çalışırım, çalışıyorum. 9 tane de 'mesel' var. Ve düzyazılar, düzyazı şiirler...

— D.K: Üçüncü Dünya Savaşını ve bu savaşta Türkiye'nin yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

— E.A: Alacağı ya da verilecek numarayı bilemem ama, soru tarihe aykırı bir nitelik taşımıyor; ilke olarak. Bir çarıklı erkanıharp daha yaman karşılık verebilirdi; çevremdeki rezillikler benim umurumda ve gündemimdedir; aklınızda bulunsun; çocuklar her bir şeyi görürler; üstelik, devletle!

22.5.1980(7)

"Biz bir tek Nazım Hikmet'i tanıyoruz" dedi Henri Deluy

MUZAFFER BUYRUKÇU

Biz Türkler birer bencillik anıtı sayılabiliriz, kibirli, çekingen, hatta ürkek, hatta korkak bile sayılabiliriz, bu yüzden içimize kapanır, kamplumbağa kabuğumuzu çekeriz ve kendimizi savunuruz. (Türklük kompleksi), ne kendini dünyanın merkezi sanmaya dönüşür bu. Bu kompleksi gıdıklayan, şerbetleyen herkese de güveniriz. Yabancılarla nasıl konuşuyoruz Muzo hiç dikkat ettin mi? Örneğin bir lokantada. İnsanlar, —dikkat, bizim masamızda bir yabancı var— der gibi davranırlar. Yabancılara karşı da eşit davranmayız, sınıflara ayırırız. Batılı insanlara, sosyalist dünya insanlarına, üçüncü dünya insanlarına, eski (Vilayet)lerimizin insanlarına hep değişik davranırız. Bizim kadar eleştirilmekten korkan, özeleştiri yapmayan, yeryüzündeki varlığını irdelemeyen bir başka ulus var mı, bilmiyorum. Bu zırhın içinde ve dışında da başka zırhlar vardır, meslek zırhları; herhangi bir mesleği gırgıra alan roman yazamazsınız, oyun yazamazsınız, hele filmini hiç mi, hiç yapamazsınız..."

"Bunların hepsi doğru Özdemir ama bunları ortadan kaldırmak için çaba göstermememiz yanlış."

"Korkuyoruz, bu bir gerçek. Hatta o sorunlarla ilgili düşünceler zihnimizde belirir belirmez yitireceğimizi sandığımız şeyler, -işimiz mevkiimiz, durumumuz, cezalandırılma, hapse girme, öldürülme- elimizi kolumuzu bağlıyor, titretiyor" dedi.

"Korkuyu, yani birbirimizden, meslek gruplarından, kurumlardan gelen korkuyu aşamazsak, eleştirmeyi, eleştirilmeyi en doğal hakların arasına yerleştiremezsek insan olarak da toplum olarak da yücelemeyiz. Bırak yücelmeyi, şimdiki durumumuzu bile koruyamayız o durumda her şey aksadığı halde. Evet, mutlaka aşmamız ve ortadan kaldırmamız gereken korkunun, korkutmanın varlığından yarar umanların, bunların yaşaması için vargüçleriyle çalışanların yüzlerindeki maskeyi düşürmezsek arkalarında gizlendikleri tabuları yıkıp tabu denen yasaklarla, dokunulmazlıklarla kuşatılmış güçlerin kirli çamaşırlarını ortaya dökmezsek sorumluluktan kaçmış, yazarlık görevimizi yapmamış oluruz" dedim.

"Üstüne üstüne mi gidelim diyorsun?" dedi Özdemir İnce.

"Öyle diyorum. Söz gelimi, Adliye mekanizmasının nasıl işlediğini ortaya koyan romanlar yazalım... Emniyet örgütünü, hastaneleri, doktorları, üniversiteleri, bankaları, eğlence yerlerinin yaşamını, yeraltı dünyasını ve daha başka kurumları anlatalım. Fransa'da yazarın üzerinde kalem oynatmadığı bir şey var mı?"

"Yok. Her şey yazılıyor ve her şey yazıldığı, eleştirildiği için aksaklıkların çoğu giderilmiş, toplumsal bir denge kurulmuştur."

"Demek ki bir şeyi cesaretle eleştirdin mi o şeydeki gizli kötülük ya da aksaklık silinir gider. Ve yeni bir dönemdeki olumlu aşamalar başlar."

"Eleştiri ilerletir, susma geriletir insanı."

"Tamam! Birtakım tepkileri, birtakım acıları hesaba katarak o zırhları parçalama girişiminde bulunacağız."

"Parçalama girişimi kayıplarımızı artıracak ama."

"Artıracak da geçici olarak artıracak. Sonuçta hem bizim hem de ulusumuzun kazancı büyük olacak... Peki, kusura bakma sık sık araya girdiğim için " dedim, rakıdan içtim, ağzıma attığım eti çiğnemeye koyuldum. Körfez dolmuştu. Gördüğümüz ve görmediğimiz kişilerin birbirine benzemeyen sesleri, kahkahaları, doğar doğmaz gürültüye karışan ve bozulan ve dağılan sözcüklerin esintileri kulaklarımıza, tüten sigara dumanları da burunlarımıza çarpıyor, kalabalıkla bir arada bulunma duygumuzu uyarıyordu. Oysa bu kalabalık aslında -birleşmiş- bir kalabalık değildi. Çıkarlarıyla, düşünceleriyle ayrı ve uzaklardaydı. Beğenmediği, uygun görmediği düşüncelerin sahiplerine yükleniyorlardı, savaşıyorlardı.

Biz ise bu -birleşmemiş- kalabalığın birleşeceği kanısındaydık küçük bir çabayla.. Bir bilinçlenmeyle, kimlerin hangi dolabı niye döndürdüğünü, neden döndürdüğü gerçeğini kavramakla -Ben sen yok, biz varız- ilkesine dört elle sarılabilirler, hep bunu, sadece bunu savunabilirlerdi.

Özdemir İnce, maden suyu istedi. "Birkaç gün sonra Rene'nin evine geldi Henri Deluy, öğle yemeğine. Yattığım odada (Action Poétique) kolleksiyonu vardı, uyumadan önce aşağı yukarı hepsini gözden geçirmiştim. İyi bir dergiydi, ama içinde Türkiye'ye, Türk sanat ve edebiyatına, özellikle de şiirine ilişkin tek satır yoktu. Henri'ye söyledim. "Öyle" dedi, "Ne yapacaktım yani, Türk şiiri nasıl, iyi ozan var mı, yok mu diye remil mi atacaktım? Biz bir tek Nazım Hikmet'i tanıyoruz. Nazım gibi bir ozan çölde değil, bahçede yetişir. Demek ki Türk şiiri diye bir şey var. Ama ben Paris'te hiç bir Türk sanatçısıyla tanışmadım, bir ozanla hele hiç. Bu durumda girişim neden sizden gelmedi şimdiye kadar? İstersen Eylül sayımızda senden birkaç şiir yayınlıyalım (tabii Fransa'da yayınlanacak olan şiirlerimin daktilo yazmalarını okuduktan sonra söyledi bunu), daha sonra da bir Türk Şiiri Özel Sayısı hazırlarız."

— Tamam, -diyorum.

— Bana bak, güneyli işi, Akdenizli işi olmasın. -diyor.

— Neden o?- diyorum.

— Ben Marsilyalıyım, Marsilyalılar palavracı olur, sen de Mersinlisin, güneyli ve Akdenizlisin... yani palavracı değil misin?-

— Tabii,- diyorum, -her Akdenizli, her güneyli gibi ben de palavracıyım.-

Henri Déluy, yemek pişirmesini, yemesini ve içmeyi seviyor. Şiirlerimiz birbirine benzemese de önemli değil, bu üç nitelik arkadaş olmamıza yeter. Bir Türk mutfağı olduğunu söylediğim zaman -Atma- diyor, -ben yemek tarifesi özel sayısı yayınlamış bir dergiyi yöneten adamım. Türk mutfağı diye bir şey yok- Ben de, -Gel, gör, var mı yok mu anlarsın- diyorum. Gelecek. Bir sabah kapınızın zilini çalıp -İşte ben geldim- diyecek cinsten, has bir adam Henri Déluy.

"Akşam, bu özel sayı işini Türk arkadaşlara açıyorum. Kimisi -Zor iş, çok zor iş- diyor. Geçen yıl Sartre'ın dergisi Les Temps Modernes'den böyle bir öneri almışlar, ama hazırlıyamamışlar, çünkü kimse bedava çalışmak istemiyormuş, (para) istiyormuş bu işi becerebilecek Paris'li Türkler... Başka ulustan insanlar böyle bir öneri almış olsalardı, özel sayı çoktan hazır olurdu. Ve Sartre'ın dergisi Les Temps Modernes'de böyle bir özel sayının yayınlanması bize itibar getirirdi. Tabii bu sorunu konuştukça, Nermin Menemencioğlu'nun İngilizce antolojisinin anıtsal değerini kavrar gibi oldum. Gene (Türklük kompleksine) giren bir davranışla kadıncağızın canına okuyacaktı İstanbullular. Neden falanca varmış, neden filanca yokmuş. Diyelim ki bu özel sayı işini kotardık ve sayı yayınlandı, sen seyreyle o zaman gümbürtüyü. Türkiye'de öznel bir seçim sonucu ortaya çıkan antolojilere girmek konusunda (hak) iddia edecek kadar komik insanlar var.

Muzo, sen çok güzel bir yabancı kadınla evli kaç Türk erkeği biliyorsun? Sadece işçiler değil, diyelim ki onlar mazur. Kaç aydın, kaç bilim adamı, kaç bilmem ne? Sanayici falan, tüccar filan, demiyorum, onları bilmiyorum. Ama ben çok az gördüm güzel bir yabancı kadınla evli olan Türk. Neden? Güzellik o kadar önemli değil belki, hepsi de dünyanın en iyi kadınlarıdır. Sadece ilginç bir durum bu."

"Ohhooo, daha bir yığın ilginç durum var" dedim, "Sonra?"

"Avrupa'nın birçok havaalanında uçaktan indim, uçağa bindim. Bizim ülkemize hareket edecek uçakların bekleme salonları kadar dokunaklı bir durumla az karşılaştım" dedi Özdemir İnce, bardağını kaldırdı, "Sağlığına!"

"Sağlığımıza! En kötü günümüz böyle olsun!" dedim.

"En kötü mü?" dedi, yüzünü avuçladı, ovaladı, burnunu çekti, turistlerin masasına baktı. Kavgalıydı.•

BİTTİ

İstanbul Şehir Tiyatroları bölüm yönetmenleri yeniden belirlendi

İstanbul Şehir Tiyatrolarının çeşitli bölümlerinde önümüzdeki mevsim ekip sanat yönetmeni olarak görev yapacak tiyatro adamları belli oldu.

Alınan bilgilere göre İstanbul Şehir Tiyatrolarının bölüm yönetmenleri şu adlardan oluşuyor: Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu:Agah Hün. Fatih Şehir Tiyatrosu:Taner Barlas. Üsküdar Şehir Tiyatrosu:Haluk Şevket. Tepebaşı Deneme Sahnesi:Beklan Algan.

Bilindiği gibi Agah Hün ve Haluk Şevket geçen mevsim de aynı bölümlerde ekip sanat yönetmeni olarak çalışmışlar, Münir Özkul ise Fatih Şehir Tiyatrosunda bu görevi yürütmüştü. Böylece geçen mevsim görev alan Çetin İpekkaya ve Mücap Ofluoğlu yerine bu mevsim Taner Barlas ve Beklan Algan getirilmiş oluyorlar.

Öte yandan Hayati Asılyazıcı'nın, geçen mevsim getirildiği Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmenliği görevini bu mevsim de sürdüreceği bildirildi.

Kültür Bakanlığı Antalya Film Şenliğinde para ödülü vereceği filmleri kendisi seçecek

Resmi Gazetenin 18 Ağustos tarihli sayısında, Kültür Bakanlığı tarafından 1978 Antalya Film Şenliğinde verilmesi kararlaştırılan para ödüllerine ilişkin yeni bir yönetmelik yayınlandı.

Bu yönetmeliğe göre Kültür Bakanlığının, 17. Antalya Uluslararası Film Şenliği Ulusal Film Yarışmasında üç uzun filme para ödülü verme geleneğini sürdüreceği, ancak bu filmlerin şenlik komitesi tarafından belirlenen jüriye bağlı kalmadan bakanlık sinema dairesi danışma kurulu tarafından saptanacağı ve filmlerin seçiminde milli kültüre katkıda bulunma ölçütünün esas alınacağı belirtiliyor.

Yönetmelikte para ödüllerinin üç film için de 100'er bin lira olarak belirlendiği, bunun 50 bininin yapımcılara, 50 bininin ise yönetmenlere verileceği kaydediliyor. Öte yandan seçilecek üç kısa filmin yönetmenine de 30'ar bin lira para ödülü verileceği açıklanıyor.

TEVFİK FİKRET AŞİYAN' DA ANILDI

Büyük Türk Şairi Tevfik Fikret, ölümünün 65. yılında Aşiyan'daki mezarının başında düzenlenen bir törenle anıldı.

Geçen yıllara göre ilginin azaldığı gözlenen toplantıyı yazar ve öğretmen Haşim Nezihi Okay, Fikret'in şiirlerinden parçalar okuyarak açtı. İstanbul Kütüphaneler ve Müzeler Müdürü Osman Gök'ün yaptığı kısa konuşmadan sonra, Aşiyan Müzesi çalışanlarından Ebubekir Pamukçu Tevfik Fikret'in siyasi kişiliğine değinen bir konuşma yaptı.

Pamukçu şu görüşlere yer verdi: "Bugün 19 Ağustos 1980... Yani Tevfik Fikret'in ölümünün üzerinden altmış beş yıl geçti. Altmış beş yıl az sayılmamalı bence. Dünya defalarca altüst oldu bu süre içinde. 1. paylaşım savaşıyla sarsıldı Anadolu, bir Ulusal Kurtuluş Savaşıyla ayaklandı... Yine durmadı dünya; yeni yeni paylaşımlar, işgaller, kurtuluş savaşları birbirini izledi. Dünya haritası defalarca değişti, yeni yeni bayraklar çekildi gönderlere, iktidarlar sınıflar arasında el değiştirdi. (..) Ama bunca zaman araya girmiş olmasına karşın Fikret'in "Sis" hâlâ bizim için çok şey anlatıyor."

Fikret'in "Sis", "Han-ı Yağma" adlı şiirlerinden parçalar okuyan Pamukçu sözlerini şöyle tamamladı: "O halen aramızda yaşıyor. Memleketin içinde bulunduğu bunalım karşısında üzülüyor, memleketi bu bunalıma sürükleyen doymaz kişileri yerden yere vuruyor. Yani tarafsız kalmıyor bu bunalımlı ortamda. Memleketin kanını emenlere lanet okuyarak dürüst insanların, emeğiyle geçinenlerin yanında yerini alıyor. (..) O artık salt dünün değil bugünün de ozanıdır.

Aydınlık

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

POLONYA 1970

GDANSK GREVCİLERİ GIEREK'İ NASIL TERLETTİ? (9 saatlik toplantının ses bantları)

2

"O kadar genç insan öldü ki! Arkadan vurularak. Önden değil. Kendi gözümle gördüm. Sokakta vurulanlar gizlice naylon torbalara konulup hayvanlar gibi gömüldüler"

"Biz bu memleket için kanımızı verdik"

"Gierek yoldaş! Değişiklikten söz ediyorsun. Değişiklik ne demek biliyor musun? Değişiklik biziz, işçiler komünistler, halk Polonyasından yana olanlar. Bu yüzden sanki haydutmuşuz gibi peşimize milis takacağınıza oturup bizimle tartışın"

K-2 DELEGESİ: Olayları başından alalım. O kadar çok genç insan öldü ki! Arkadan vurularak —önden değil! Sırtından, başından... Kanıtı var. Kendi gözümle gördüm! Sokakta vurulanlar gizlice naylon torbalara konulup hayvanlar gibi gömüldüler. (Alkış ve bağırmalar) Ama, inanın bana, halk buna dur diyecektir! Her şeyi denetleyecek... mezarlıkları bile! Her şeyin hesabı sorulacak. Her şeyin! Bana kalırsa, Gierek yoldaş ipleri eline alıp suçluları en sert biçimde cezalandırmalı. (Alkış) Hepsi bu... Özür dilerim, bir de talepler var. Bence Gierek yoldaş bize hiç bir vaadde bulunmadı. Ekonomik durumun berbatlığından söz etti, o kadar. Biz Polonyalıların nasıl çalıştığı herkesçe bilinir. Bu yüzden ona bir şans vermeliyiz. Gierek yoldaşa bir şans vermeliyiz. Tabii, vaktiyle Gomulka'ya da güvenmiştik. Ne var ki hiç bir iyilik görmedik —hiç bir şey başarılmadı. Fakat kanımca Gierek yoldaş bu işin adamıdır. Hiç değilse bir iki yıl verip sonucu görelim... (Alkış).

Acınası ücretler

BALUKA: K-3?, K-3? Burada değil mi?

K-4 DELEGESİ: Ben K-4 temsilcisiyim. Bizim bölüm gemi teknesi inşa eder. Açık havada çalışırız. Yazın ısı 70 dereceyi bulur, kendi suyumuzda pişeriz. Kışın çalışmamız çok zordur, çünkü araç gereçler donar. Yağmur mevsimi geldiğinde lehimciler ve donatımcılar arasında elektrik çarpması yüzünden ölenler olur. Bizim için ölüm tehlikesi olmasına rağmen, bugüne kadar yağmur yağdığında iki saat için olsun ara vermemize izin verilmedi. Ne için bütün bunlar? Acınası ücretler için . 1.800-2.000 zloti! On yıl önce kazandığımın aynısı! Beş kişilik bir aileyi alalım: kahvaltı, ekmek, içecek, 2 zloti. Akşamları aynısı, eder 4 zloti. Mumkün en ucuz öğle yemeği adam başına 12 zlotiden eder 60 zloti. Günde 64 zloti. Ayda 1.800 hatta 1.900 eder. Bu sadece yiyeceğe, ekmeğe, içeceğe! Öbür yandan, tersanede çalışma koşulları çok zordur. İşçi yemek zorundadır, yoksa 15 yıl sonra tersane mezar olur. Başka yol yoktur. İşte böyle. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BALUKA: Yoldaş, yoldaş! Talepler konusundaki tutumunuz?

K-4 DELEGESİ: Bizim bölüm ücret artırımından yana. Bir de sabit bir asgari ücret olmalı. Yağmur ya da kar yağdığında 1.000 zloti kazanabilir miyim, bilemiyorum. Gelecek aya sağ çıkacağımdan emin değilim. Teşekkür ederim.

BALUKA: Söz almak isteyen?

K-5 DELEGESİ: İşçi arkadaşlar, bir noktayı hatırlatmalıyım: Yaşamak için çalışmamız gerek. Bizlerde çalışmadan iyi yaşayanların talihi yok. Biz öyle insanlar değiliz. Kader bize gülmemiş. Var kalmak için çalışmak zorundayız. Fakat bölümlerimizde işbölümü adaletsiz. Görev dağılımı demokratik değil.

Dahası, bizim kısımda korkunç sayıda memur var; altı, yedi hatta on adama çalışıyoruz. Yani, açıkçası, ne diye bu insanlar için çalışalım? Bu baylar ne işe yarar? Bazen bütün bir hafta geçer, birinin bir el kımıldattığını görmem. Toplumsal sorunlarla uğraşır görünüyorlar; bütün yaptıkları şöyle bir görünüp denetim kağıdı dağıtmak. Niçin para ödeniyor bu insanlara? Bizim ücretlerimizi çalıyorlar. Bu kadarla da kalmıyor... (Alkış)

Hepsi bu kadarla kalmıyor, kardeşler. Bu baylar şimdi bulundukları yerlere buradan, bizim aramızdan değil, bizden çok uzaklardan, hükümet kanalıyla, Parti yönetimi tarafından getirildiler. Biz işçiler ile aynı dili konuşmak istemeyenler arasından çıktılar. Pay kopardıkları da bizim ücretlerimiz. Kendi ücretlerimizle besliyoruz onları. Bu mu demokrasi? Değil elbette! Diyeceğim bu kadar. (Alkış)

W-2 DELEGESİ: Taleplerimizle ilgili olarak, işçilerimiz adına, grevi durdurmaya oybirliğivle karar verdik. Parti yetkilileri ile hükümete tam güvenimizi göstermek için, taleplerimiz konusunda yetkililerin alacağı kararlara uyacağız. Yetkililere yaklaşımımız olumlu olduğuna göre, bir iki sorumuza da içten ve olumlu cevap isteyebiliriz.

İlkin, PBİP Merkez Komitesi Birinci Sekreterinden net bir cevap bekliyoruz. PBİP Merkez Komitesi ile hükümetin değiştirilebilmesi için illa kan mı akması lazım? Bize öyle geliyor ki makam süreleri kısıtlanırsa 1956 ve 1970 olaylarının tekrarı önlenebilir.

Müdürler kaç para alıyor?

GİEREK: Bunu pek anlayamadım...

W-2 DELEGESİ: Parti Merkez Komitesi ile hükümeti değiştirmek için illa kan mı akmalı? 1956 ve 1970'deki olayların tekrarından kaçınmak için makam sürelerini azaltmak gerekmez mi?

İkincisi, gene birisinden cevap bekleyerek şunu sormak istiyorum: Tersane işçilerinin yüksek ücret aldığı söylenir durur. Fakat bu işçilerin çok fazla fazla-mesai yaptıkları bilinmez. Ülkenin güç durumda olduğunu kabul ediyoruz, ama sormak isteriz: Müdürlerle bakanlar kaç para alıyorlar? Cevap talep ediyoruz. Görüşümüze göre, eğer ellerine geçen miktar, yüksek nitelikli bir lehimcinin yaklaşık 5.000 zloti olan ücretinin iki katından fazlaysa tekrar ediyorum, bu miktarın iki katından fazla ise, maaşları azaltılıp dondurulmalıdır.

W-3 DELEGESİ: Bu çok önemli kişilerle ilgili olarak çok şey değişmeli. Ordu memurlarından Szatkowski adında bir tanıdığım var. PSP (Polonya Sosyalist Partisi: 1948'de Komünist Parti ile birleşti) döneminde de etkindi. Parti için gecesini gündüzüne katmıştır. 25 yıllık Parti üyesidir. Bölge Komitesinden Walaszek yoldaşı görmek için başvuruyor. Sekretere, "Lütfen benim için bir randevu verin; bir ay, iki ay, altı ay beklerim. Ne zaman olursa!" diyor. Sekreter "Olmaz", diyor "Kendisini göremezsiniz!" Adamcağız da kalbi kırık, acıyla dönüp gidiyor. Şimdi, eğer mevki sahibi herkes böyleyse —ki genellikle böyle— biz işçilerle ortak bir dil bulmaları hayli zor. Bizi nasıl idare edecekler?

Taleplere gelince. Bizler için en önemli konu ücret artışının veya zamların iptalinin ilan edilmesidir. (Büyük alkış, tezahürat, bağırmalar). Bu kadar.

BALUKA: Yoldaş, yoldaş, somut konuş: Grevin sürmesinden yana mısın, değil misin? Bu çok önemli.

W-3 DELEGESİ: Öbürlerine sorayım... (Salonda kıpırdanmalar, platformda kargaşa, müdahaleler).

W-0 DELEGESİ: W-0 bölümü buraya kadar gelen Gierek yoldaşa jest olmak üzere grevi durdurma kararı almıştır. Teşekkür ederim.

BİR DELEGE: Beni hâlâ tedirgin eden bir şey var. Umarım yeni hükümetin programı doğrudur, desteklemeye değerdir. Toplantılarda konuşuldu, MK'nin bize gönderdiği adamlar, sanki bir tepeden gelen doğru sesi boğmaya çalışıyormuşuz gibi konuşuyorlar. Fakat burada herkes haklı olarak en iyi silahımızın doğruluk olduğunu söylüyor; yalandan bize hayır yok. Bu doğrultuda yürümeliyiz.

Sonumuz darağacıdır

Üst kademelerde beliren iki karşıt eğilim birbirinin boğazına sarılmış durumda. Bu gerçeği işitmeyen kalmadı. Eğer eski politikayı savunan çizgi galip gelirse grevi başlatanlarımızın sonu darağacıdır, daha iyisi değil. Çünkü yönetimde, basında, bölge komitelerinde, değişiklikten yana olanları azar azar eleyecek kimseler var. Bundan gerçekten endişe duyuyoruz. Bu endişemizde haklıyız. Biz bu diyaloğun her düzeyde olmasını istiyoruz. Tabandan başlayıp sendikalarda, tersane idaresinde, böylece en üst kademeye kadar. Bu şekilde utanılacak bir duruma düşmeyiz, sepetlendik diye de kaygılanmayız. Çünkü bu tür olaylar oldu. Örneğin ben "Üç Kişilik Komite" üyesiydim. Grev Komitesi'nin emrine uyarak güvenlik için 20 yoldaş bulmam gerekiyordu. Ben bu kişilere öncülük ederken bölüm şefimiz geldi, kolumu yakaladı ve "Yaptığın her şeyi bana aktarsan iyi edersin, yoksa mıhlanırsın!" dedi. Ne yapacağımı bilemedim. Arkadaşları toplayıp tavrımızı görüştük. Sonra ona, "Bana söylediğini bu arkadaşlara da söyle" dedim. Söylemek istemedi. Şimdi, sorsanız öyle bir şey demedim diyebilir. Ama bölüm şefi olarak işçilerin gözünde yeri ne? Böyle birisine güvenebilir miyim ben? Sanmıyorum. Biz hiç bir şey kırıp dökmedik. Düzeni korumaya çalıştık. Biz haklı bir mücadele veriyoruz. 25 yıl boyunca bize haklı olduğumuz söylendi, şimdi haksız olduğumuz söyleniyor. Benim kaldıramadığım da bu.

Bir şey daha söylemek istiyorum. Bu grev hakkında tersane idaresiyle bir tartışma oldu. Direktörün kendisi konuştu ve dediklerinin tümü bantta var. Direktör Skrobot dedi ki: "Pekala, grev yapabilirsiniz, fakat tersaneden ayrılmayın." Biz de greve başladık. Taleplerimize karşılık bunların yerine getirileceğine dair söz istedik. Hepsi bu değil. Eğer yenilenme diye bir şey gerçekten oluyorsa, eğer birbirimize karşı gerçekten içten davranabileceksek, eğer birbirimzin yüzüne bakabileceksek, direktörün ne kadar kazandığını bilmeliyiz. Doğru mu yalan mı bilmiyorum, ama Direktör Skrobot'un ayda 18.000 kazandığı söyleniyor. Doğru ise, o zaman halk bir kaç kuruş fazla kazanmak için didinirken, böyle maaşların inmesi gerekir diyeceğim. Bazı insanlar tantana içinde yaşarken öbürleri ekmek alamıyor. Bugünkü durumda böyle şeylere hoşgörü gösteremeyiz! (Uzun alkışlar). Milletvekilleriyle ilgili son bir nokta: Temsilcilerimizin bölgeleriyle ilgilendiklerini sanmıyorum. Aldırdıkları yok. Derdimizi dert etmiyorlar. Tersaneye gelmezler. Seçim zamanı gelmesini bilirler ama! Tamamen haklı olduğumuzu, dediklerimizin hakça olduğunu söylerler. Başka zamanlarda ise hiç bir şey olmaz. Teşekkür ederim. (Uzun alkışlar).

Fiyat artışlarını protesto eden halk,bir mağazadaki mallara el koyuyor.

"Çalışma güvenliği ve sağlığı: Koruma maskemiz yok. Sağlığımız tehlikede. Besbelli ki bu durum kimseyi ırgalamıyor"

BALUKA: Yoldaşlar, yorumlarınızı kısa tutmanızı ve taleplere ilişkin somut konumunuzu çarçabuk bildirmenizi rica ediyorum. Yoksa yarın öğleye kadar buradan çıkamayız. Bir söyleneni bir daha söylemeyin. Bölümüyle görüşüp karara varmış olmayanınız varsa bunu hemen yapsın. (Oldukça uzun bir ara, salonda uğultu ve gürültüler). Sonraki!

W-7 DELEGESİ: W-7'deki herkes, her grevin memleket ekonomisini kötüleştirdiğini ve bunun da pek iyi bir şey olmadığını biliyor. Oybirliğiyle ve içtenlikle, greve son verip işe başlamaktan yanayız. Fakat aynı zamanda, iş sürekliliği istiyoruz. Bazen bir süre boğazımıza kadar işe battıktan sonra iki üç ay yapacak hiç iş olmuyor. Bundan da cebimiz zarar görüyor. Bizi zaten fazla hızlı çalışmak zorunda bırakan parça iş ücretleri daha fazla düşürülmemeli. Çok değil, iki yıl önce, levha dövücüler metrekareye 2.70 zloti alırdı. Şimdi 1.10 alıyorlar. Vernikçilerin hâlâ bir dinlenme zamanları yok. 14 yıldır bu işteyim. Bu süre içinde, Epidemioloji Sağlık Merkezi, buhar yoğunluğunun kabul edilebilir olandan altı kat fazla olduğunu tespit etmiştir. Dahası, vernikçiler topu topu 0.25 zloti toplumsal tazminat alıyor. Ya bakım işçilerinin koşulları? Kapalı kasalar içinde çalışan onlardır. O tozu bir bilseniz! Teknik gelişme yok. Bu açık. Vaktiyle kazıma aletleri vardı; hâlâ bunlar var. Çalışma güvenliği ve sağlığı: Koruma maskemiz yok. Sağlığımız tehlikede. Besbelli ki bu durum kimseyi ırgalamıyor. Toplumsal koşullar: Bürolara da yer yok, dükkanlara da. Soyunma odası için bile yer yok. Bir soyunma odası var, o da o kadar küçük ki, birbirimizin elbiselerini kirletiyoruz.! Olacak gibi değil. İşe geldiğimizde, duş, koridor, nerde yer bulursak orada değişiyoruz.

SP DELEGESİ: Belirtmek istediğim bir başka sorun var. Tersane işçilerini yakından ilgilendiren bir sorun. Geçenlerde... Geçen cumartesi... tersane niçin milis kordonuyla sarıldı? Yine niçin, aileleri yemeklerle geldiğinde milis kuvvetleri onların tersanedeki işçilerle görüşmelerini engelledi? (Alkış, öfkeli haykırmalar). Kendi gözümle gördüm. Tersaneden COKB'ye kadar yürüdüm çünkü. İşte, sordum soruyu. Şimdi mümkünse bugün cevap almak istiyorum. Taleplere ilişkin konumuza gelince Grevi sürdürüp sürdürmeme konusunda bir şey söyleyemeyeceğim. Yüz kişilik bölümden sadece sekizi burda, çünkü. Sekizimiz de grevi erteleme fikrindeyiz. Öbür yandan, şu sıra TV seyretmekte ya da uyumakta olanlar adına konuşamayız.

1945' ten beri dövüşüyoruz

KP DELEGESİ: 26 yıllık Parti üyesi ve 1946'dan beri Szczecin'de yaşayan biri olarak, bize para biriktirmemizden, paranın ülkemiz için taşıdığı önemden söz eden Gierek yoldaşa bir sözüm var: Biz bunları biliyoruz, biz bu memleket için kanımızı verdik. Fakat kendi emeğimizin sırtından çok fazla iyi yaşayanlardan paramızın bir kısmını geri alabiliriz. Açık konuşacağım yoldaşlar: toplumumuzda sınıflar var. Sosyalizmleriyle ne yapacaklarını bilemeyen, ve daha iyi bir şeyler arayanlar var. Onların sosyalizmden anladığı şey başka. Çünkü çok fazla paraları, para yapma yolları var. Hatta burada, tersanede bile! Skrzynecki yoldaş burdaydı işte. 12 ay bittiğinde 170.000 zloti biriktirmişti! Sabit maaşıyla değil. Bütün o ekler ve ikramiyelerle oldu bu. Yoldaşlar, sanırım buna bir son vermenin zamanıdır. Çalışanlara yaptıkları iş karşılığı para verilsin! Bazıları, hele idare ve bölüm şefleri, öbürlerinden daha çok ikramiye alıyorlar. Bu ikramiyeler bir eşitliğe kavuşturulmalıdır.

Bir talebim daha var. Biz bunun için ta 1945'den beri dövüşüyoruz: Sınıflara bölünmemeyi sağlamalıyız. Fakat bu sınıf farkları yukardan kaynaklanmaktadır! Nasıl mı? Bu ikramiyeler bahşedildiğinde farklara daha başından yol açılmış oluyor. Aydınlara şu kadar, kol işçilerine şu kadar. Bu, tepeden empoze edilen bir sınıflaşma değil midir? Kafa emekçisinin benden farkı var mı? Yok tabii. Şüphesiz o da benim gibi bir işçi. Benim gibi bir insan. Niye kendi ellerimizle sınıflaşma yaratıyoruz? Ta Sanacja zamanından beri işçiyle köylü arasındaki eşitsizlikleri silmekten sözediyoruz, kavgamız bunun için! Ve bu haklı bir kavga! O halde niçin bu tür bölünmeler yaratıyoruz? Kanımca paranın bir kısmı geri alınmalı ki ekmeğe muhtaç olanlar için bir şeyler yapılabilsin.

Gierek yoldaş, sizi anlıyor ve güveniyoruz. Fakat, yoldaşlar, bugüne kadar çok fazla yalana maruz kaldık... Yani iletim araçları bize çok yalan söyledi. Bizle dobra dobra, içten konuşulmadı. Partili olsun olmasın, bu yoldaşlar, biz işte ter dökerken, burunları havada dolaşıp duruyorlardı. Bütün o numaraları kendileri için inşa ettiğimiz okullarda öğrendiler. Gierek yoldaş, bir mühendisin, ya da bir üniversite mezununun kaça malolduğu bilinir, ben çok iyi bilmesem de. Bu para nerden gelir? Bizim cebimizden! O halde bu insanlar nasıl böyle burnu havada olabiliyorlar? Bizle iki çift laf etmezler! Buradaki herkes bu gerçeğin pekala farkında.

Biz sık sık yetkilileri ya da Partiyi kabahatli buluruz. Ama bu derdin kaynağı gerçekte ne? İşçinin kaderine karşı ilgisizlik, daha en alt kademelerden, bölüm idaresinden başlıyor. Üstlerine karşı bizi hiç savunmuyorlar.. İşçilerin halini iyileştirmek yerine, bu idareciler, albaylar rejiminde yaşıyormuşçasına, basit birer çiftlik kahyası olup çıkıyorlar. Aramızda böyle patronlara yer olmadığı inancındayız! Tıpkı kahyalar gibi... ama bizler düşünen insanlarız! (Alkış).

NTP BÖLÜMÜ DELEGESİ: Tersane işçileri! NTP adına konuşuyorum. Önce şunu söylemek isterim: Gierek yoldaş, sen değişiklikten söz ediyorsun. Değişiklik ne demek biliyormusun? Değişiklik biziz, burada bulunanlar! (Tezahürat). İşçiler, Komünistler, Halk Polonyasından yana olanlar. Bu yüzden sanki birer haydutmuşuz gibi peşimize milis takacağınıza, grevdeyken bizi ordu birlikleriyle kuşatıp yememizi engelleyerek açlıktan kıvrandırmaya çalışacağınıza, oturup bizle tartışın... Gierek yoldaş, sabahleyin, bu uzun gece sonunda, işe döneceğiz. Ama öncelikle, bazı dürüst ve yalpasız cevaplar istiyoruz. Bize çok yalanlar söylendi. Belki sen söylemedin Gierek yoldaş, ama öbürleri söyledi. Önce... Neyse, şimdi bizim istediğimiz, Merkez Komitesinin bir taahhüde girmesi ve bu soruna ilişkin tavır alması. Biz...

GİEREK: Bunu kabul edemem! Bu bir ültimatomdur... (Salonda kargaşa ve ajitasyon). Ne de olsa ben Merkez Komitesi değilim. Ben yalnızca Birinci Sekreterim. Karar Komiteye aittir...

NTP DELEGESİ: Doğrudur! Gierek yoldaş haklı! Bütün cevapları tek başına veremez! Bu ne anlama gelir, bilir misiniz işçiler? Bu, kişiye tapıldığı günlerin geride kaldığını gösterir!! Yaşa Gierek yoldaş! (Alkış ve kahkahalar).Ama sözümü bitirmeden önce bu tarihi an için 25 yıl beklediğimizi söylemek isterim. Şimdi, bugün, hükümet ile Birinci Sekreter yoldaş hazır burdalarken, her şeyin, evet burada söylenmiş olan her şeyin, kaypaklığa meydan vermeyecek şekilde açık seçik saptanmasını istiyoruz. Tuzağa düşürmece yok! (Bağırmalar). Teşekkür ederim.

(DEVAM EDECEK)

Televizyonda Bugün

19.00 HABERLER

19.10 HEIDI

19.35 HAFTANIN ŞARKISI

Ankara Radyosu Çocuk Korosu söz ve müziği Muammer Sun'a ait olan "Inatçı İki Keçi" adlı şarkıyı seslendiriyor.

19.40 YAŞAYAN EDEBIYATÇILAR

Programda eleştirmen Doğan Hızlan, yazar Peride Celal ile söyleşecek.

20.00 HOLMES VE YOYO

20.30 HABERLER

21.20 BIR SOLIST

Yusuf Ziya Alçakar'ın hazırladığı Türk Sanat Müziği programında Vedat Çetinkaya 6 şarkı söyleyecek.

21.40 SARA

Dizinin 8. bölümünde Sara aşık olur.

22.30 HABER PROGRAM

23.30 HABERLER

TV'de HABER YORUM MAGAZİN

Holmes ve Yoyo kaçakçıların peşinde

20.00

Biyonik dedektifli dizinin "Kaçakçılık" adlı bölümünde Holmes ve Yoyo'ya Montesito'nun kaçakçılık yaptığı ihbar edilir. Montesito'yu havaalanında ararlar, fakat bir şey bulamazlar. Holmes Montesito'nun yurt dışına bir şey kaçıracağını düşünür ve yeniden aramaya kalkışır.

SEYIRCI NE DIYOR?

Sinir hastası olmamak için ekrana arkamı dönüyorum

Televizyonda her program artık sinirimi bozuyor. Başta haberler. Ecevit şunu söyledi. Demirel de "dedi ki", arkasından, Türkeş'in suratı. Televizyonu kapatıyoruz. Canımız sıkılıyor, yine açıyoruz. Türkeş dedi ki... Arkasından dıt dırı dıt dıt Boğaziçi'nden bir manzara. Bir saat reklamlar yazısı duruyor ekranda. Sonra birden mallarını satmak için hücum başlıyor. Çamaşır yıkamış pam pam pam, arkasından sırdaş banka, arkasından hep maaile bulaşık yıkarız deyip notalar görülüyor. Reklamlar bitmek bilmiyor. Arkasından bir spiker görünüyor, durmadan oynayan bir ağız yarınki programı anlatıyor. Arkasından dıt dırı dıt dıt bir yalı resmi. Arkasından reklamlar şunu iç, yok şapkalısından iç. Delikanlı tencere. Çamaşır yıkamış.. Arkasından bir dizi. Eski bölümlerden görüntüler ve oynayanların adları. Dizi bitiyor. Çamaşır yıkamış pam pam pam. Reklamlar bitiyor. Müzik başlıyor. Müzik bitiyor dizi başlıyor, hep aynı konu, başı belli sonu belli. Dizi bitiyor reklamlar: Çamaşır yıkamış pam pam pam. Beceremedim, becerememiş, o nasıl becermiş, o nasıl becermiş, ... ile canım,... ile.. Arkasından yine haberler, arkamı dönüyorum olmuyor. Kapatsam olmuyor, açsam olmuyor. Sinir hastası olmak işten değil.

İstanbul'dan Veli Demircan

SARA AŞIK OLUR

21.40

Dizinin 8. bölümünde Leadvill'den yeni bir altın madeni damarını açmak için kente gelen Angelo Lusco, Sara ile çok ilgilenir. Sara da bu mücadeleci adama aşıktır. Angelo'nun yapacağı iş tehlikelidir. Birlikte çalıştığı Vittore vazgeçmek isterse de Angelo'yu razı edemez. Madene yeni damarı açmak gerçekten pahalıya mal olacaktır.

Radyoda neler var?

TRT—1

18.05 "Çocuk Bahçesi"nde bugün 10 bölümlük eski bir oyun başlıyor. Paul Gallice'in "Tomasina" adlı oyununda kedi sevgisi işleniyor.

21.20 "Radyo Tiyatrosu"nda Erskine Caldwell'in "Bayırdaki Ev" adlı oyunu yayınlanacak. Ülkü Toprak'ın radyoya uyarladığı oyunda erkeklerin egemen olduğu bir ailede aile çöktükçe erkeğin çevresindeki kadınlara baskısının arttığı görüşü işleniyor.

TRT—2

09.15'te "Romanımızda Kurtuluş Savaşı" programını, 11.20'de Ömer Şan'dan türküler dinleyebilirsiniz.

TRT—3

Saat 11.00'de "Öğleye Doğru" programında Bach, Haydn ve Schumann'dan parçalar dinleyebilirsiniz.